

Kooperatif Postası

KARINCA

MAYIS 2025 YIL: 91 SAYI: 1061 ISSN: 1300-1450

MAYIS 2025

KARINCA

Yıl: 91 Sayı: 1061
Mayıs 2025

ISSN: 1300 - 1450

Türk Kooperatifçilik Kurumu Basın, Yayın, Araştırma
Danışmanlık ve Eğitim Hizmetleri İşletmesi Adına

Sahibi
Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY

Yazı İşleri Müdürü ve Baş Editör
Prof. Dr. Serdar SAĞLAM

Editörler Kurulu
Prof. Dr. Nurettin PARILTI
Prof. Dr. Serdar SAĞLAM
Prof. Dr. Muharrem ÇETİN
Prof. Dr. Turhan ÇETİN
Prof. Dr. Haşim ÖZÜDOĞRU
Prof. Dr. Hasan YAYLI
Prof. Dr. Mehmet BAŞ

İdare ve Yazışma Adresi (Yönetim Yeri)
Head Office and Correspondence Address
Mebusevleri Mah. Turgut Reis Cad. No: 15/6
06570 Çankaya - ANKARA
Tel: (0312) 472 99 59 - 472 99 11
Belge Geçer: (0312) 472 97 64
www.koopkur.org.tr
koopkur@gmail.com
admin@koopkur.org.tr

20 Mayıs 1931'de kurulan kamu yararına çalışan,
TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU
Basın, Yayın, Araştırma Danışmanlık ve Eğitim
Hizmetleri İşletmesinin aylık dergisi

Yazılarda savunulan fikirler yazarlarına aittir.
Gönderilen yazı ve haberler iade edilmez
Yazılar elektronik ortamda teslim edilir.

Yayın Türü
Yaygın Süreli Yayın

Yayın Tarihi
29 Mayıs 2025

Grafik, Tasarım:
GÖKSU MATBAACILIK
Gökhan KOÇ
Kazım Karabekir Cad. No: 39/98
İskitler - ANKARA
gokhankoc82@hotmail.com

Bu Sayıda.....

BAŞYAZI	3
MUSTAFA YAVUZ KOOPERATİFLERİN ENVANTER DEFTERİ TUTMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	5
ÖZDEM SATICI TOPRAK KOOPERATİFLERDE GENEL KURUL GÜNDEMİNE İLİŞKİN ESASLAR	12
YETER DEMİR USLU SAĞLIK KURUMLARINDA SESSİZ İSTİFA	16
VEDAT SADİOĞLU 20 MAYIS (1931) ‘TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU’NUN KURULUŞ GÜNÜ’	20
HÜSEYİN SAVCI ŞEHİT BABASI	23
"90 YILDAN SEÇMELER,,	
● TURGUT AKKAŞ BİR MİLLİ VAZİFE	30
● FETHİ TETİKO ÇOCUK ÖLÜMÜNÜN GERİLEMESİ	31
● RAİFFEİSEN KOOPERATİFLERİNİN YÜZÜNCÜ YILI	33
● MENNAN YİĞİTER YURT ÖLÇÜSÜNDE KALKINMANIN TEK YOLU HAKİKİ KOOPERATİFÇİLİĞİN KÖKLEŞMESİYLE KABİLDİR	34
● DR. NEJDET KÖKTÜRK İSTİHSAL DAVAMIZ	36
● DR. ŞERİF KORKUT SİHHAT VE İKTİSAT	38
● DR. ŞERİF KORKUT CEMİYET HAYATINDA TERZİNİN ROLÜ	43

Değerli kooperatif gönüllüleri;

Dergimizin bu sayısı da alanlarında birikimli ve uzman yazarlarımızın makale ve yazıları ile dolgun bir içeriğe sahiptir.

Gümrük ve Ticaret Uzmanı Mustafa Yavuz, “Kooperatiflerin Envanter Defteri Tutma Yükümlülüğü” adlı yazısında konuyu ilgili kanun ve uygulamalardan örneklerle ele almaktadır.

Tüm Tacir ve kooperatifler, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Ticari Defterlere İlişkin Tebliğler dolayısıyla envanter defteri tutmakla mükelleftir. Envanter defterlerinin mevcut olmaması, mevzuata uygun bir şekilde saklanmaması yahut üzerinde herhangi bir işlemin yapılmaması halinde sorumlular hakkında uygulanacak cezalar yazının çerçevesini oluşturmaktadır. Metinde, aynı zamanda envanter defterlerinin tutulmasına ilişkin ayrıntılardan söz edilmektedir.

Ticaret Bakanlığı, Ticaret Başmüfettişi Özdem Satıcı Toprak’ın, “Kooperatiflerde Genel Kurul Gündemine İlişkin Esaslar” adlı yazısında konu tüm yönleri ile değerlendirilmektedir. Kooperatiflerde genel kurul toplantılarının gerçekleştirilmesinin yasal süreleri, toplantının üyelere tebliğ süreci ve toplantı esnasındaki uygulamalar yasalar ekseninde incelenmektedir.

İstanbul Medipol Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yeter Demir Uslu, “Sağlık Kurumlarında Sessiz İstifa” adlı yazısında da bu alandaki sorunlara incelemeyi ve önerilerde bulunmayı sürdürmektedir.

Sessiz istifa (*Quiet quitting*) kavramı, çalışanların fiziksel olarak işe devam ederken psikolojik olarak işten uzaklaşmalarını, görev tanımlarının dışına çıkmaktan kaçınmalarını ve en az çabayla sadece zorunlu görevleri yerine getirmelerini ifade etmektedir. Uslu, bireysel bir tercih olmaktan öte, modern iş dünyasının karşı karşıya olduğu önemli bir meydan okuma olarak değerlendirdiği bu hali, sağlık sistemi çalışanları üzerinde ele almaktadır.

Ona göre, sağlık kuruluşları, çalışanların kuruma ve işe bağlılıklarını artırmak için öncelikle tükenmişlik önleme programları oluşturmali, psikolojik destek hizmetleri yaygınlaştırmali, esnek çalışma modelleri ve iş-yaşam dengesi odakli yaklaşımlari benimsenmelidirler.

Araştırmacı Yazar Vedat Sadioğlu’nun “20 Mayıs (1931) ‘Türk Kooperatifçilik Kurumu’nun Kuruluş Günü” adlı yazısında kuruluş gününü hazırladığı bir resim tasarımı ve iki şiiri ile kutlamaktadır.

Hüseyin Savcı’nın, “Şehit Babası” adlı hikâyesi de bu sayımızın okunmaya değer yazıları arasındadır.

“90 Yıldan Seçmeler” adlı bir köşemizde de günümüzün de en önemli ve acil sorunları üzerine yazılardan bir derlemeyi sunuyoruz.

“Çocuk Ölümünün Gerilemesi” adlı yazı 1948’lerin dünyası ve Türkiye’si için olduğu kadar günümüz için de önemini korumaktadır.

Sanayi devrimi, modern bilim ve tıp teknolojisinin gelişmesi, modern teknolojinin sağladığı imkânlarla kara, deniz ve hava taşımacılığın artması, bitki ve gıda türlerinin ulaşımı ve dünyada yaygınlaşması gibi birçok etken, dünya nüfusunun artmasını sağlamıştır. Avrupa’nın gelişmiş ülkelerinden başlayarak çocuk ölümleri azalma ve ortalama insan ömrü artmaya başlamıştır.

Binlerce yıldır dünya nüfusu, sanayi devrimine gelene kadar çok az ivme kaydetmiştir. Savaşlar, kıtlık

ve özellikle salgın hastalıklar dünya nüfusunun artışı için ciddi engel teşkil etmiştir. Ortalama insan ömrü de sanayi devriminden sonra artmaya başlamış ve günümüzde bu ivme sürmektedir.

Yazı, İsviçre ve Avrupa'daki çocuk ölümlerini ele almakla birlikte tüm ülkeler için açıklayıcı bilgiler vermektedir. Şu cümleler özellikle çok çarpıcıdır; “*sanayi inkılâbının başlangıcında her doğan üç çocuktan birinin doğduktan biraz sonra ve herhalde 12 ay içinde öleceği hesap ediliyor ve ancak iki çocuğun bir yaşını aşacağı düşünülüyordu*”.

Aşılar, ilaçlar ve diğer sağlık hizmetleri ile gıdaların saklanmasıyla kolaylaşmasının yanında 1945'lerden sonra antibiyotiklerin bulunması dünya nüfusunda olduğu kadar ülkemizde de hızlı bir nüfus artışına yol açmıştır.

1940 yılında dünya nüfusu bir milyarı bulmuştur. Günümüzde, yani 85 yılda bu sayı hızla artarak 8.5 milyara ulaşmıştır.

Dr. Şerif Korkut'un “**Sıhhat ve İktisat**” adlı makalesi de adeta bu yazının devamı ve tamamlayıcısı gibi durmaktadır.

Türkiye'nin ilk nüfus sayımının gerçekleştirildiği tarih olan 1927'de nüfusun 13.648.270 kişi olduğu tespit edilmiştir. (*İstatistik Göstergeler - Statistical Indicators 1923 -1990, Ankara, TC Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayını, s. 7*). Korkut, bu yazısında Türkiye'nin nüfusunun azlığı, ülkenin sağlık hizmetlerinin yetersizliği, çocuk ölümlerinin fazlalığı ile insanların fiziki güçsüzlükleri ile kalkınma konusuna değinmektedir. Yıllarca süren savaşlar, toprak kayıpları ve göçler, Osmanlı devletinin uzun yıllara uzanan gerileme ve çöküş süreçleri ile birçok etken bu durumun sebebidir.

Korkut, Türk soylu göçmenlerin sağlayacağı faydaların olduğu kadar içerideki nüfus artışı, çocuk ölümlerinin azalması ile sağlıklı bir toplum ile güçlü ve kalkınmış bir Türkiye'nin imkânları üzerinde durmakta ve çözüm önerilerinde bulunmaktadır.

Dergimizin gelecek sayılarında da kooperatifçilik konusu ilk sırada yer almak üzere ülkemizin bütün sorunları üzerinde duracak ve çözüm üretmek noktasında çaba göstermeye devam edeceğiz.

Sağlıcakla kalın...

**19 MAYIS
GENÇLİK VE SPOR
BAYRAMI
KUTLU OLSUN.**

KOOPERATİFLERİN ENVANTER DEFTERİ TUTMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Mustafa YAVUZ*

1. Giriş

Kooperatifler tarafından tutulması gereken ticari defterler 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda¹ (KoopK) doğrudan düzenlenmemiş, anılan Kanunun 89. maddesinde ticari defterlere ilişkin olarak 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu² (TTK) hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. TTK'da da tacirlerin, adı geçen Kanunda belirtilen ticari defterleri tutmak ve bu defterlerde, ticari işlemleri ile işletmenin mali ve iktisadi durumunu, alacak ve borç münasebetlerini ve her faaliyet dönemi içinde elde edilmiş olan sonuçları, TTK'ya göre görülebilir bir şekilde ortaya koymakla mükellef olduğu hükme bağlanmıştır.

Tacirlerce tutulması icap eden defterler ise; yevmiye defteri, envanter defteri, defteri kebir, yönetim kurulu karar defteri, pay defteri ve genel kurul toplantı ve müzakere defteridir.

TTK'da kooperatifler, ticaret şirketi türleri arasında zikredilmiş ve bu Kanunda sözü geçen şirketlerin tacir vasfına sahip olduğu vurgulanmıştır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da 29.11.2017 tarihli ve E.2017/1658, K.2017/1464 sayılı kararında kooperatiflerin ticaret şirketi olduğunu ve tacir olarak kabul edilmeleri gerektiğine hükmetmiştir.

Bahsi geçen mevzuat ve yargı kararı çerçevesinde kooperatiflerin tacir oldukları hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Bu doğrultuda kooperatifler, tacirler tarafından tutulması gereken ticari defterleri tutmakla yükümlüdür.

Kooperatiflerce tutulması gereken ticari defterlerden birisi de envanter defteridir. Envanter defteri, kooperatifin açılışında ve açılıştan sonraki her faaliyet döneminin bitiminde borçların, alacakların, taşınmazların, varlıkların ve nakit para tutarları ile borçların değerlerinin tek tek kaydedildiği sayfaları müteselsil sıra numaralı ve ciltli defterdir. Envanter ise kısaca kooperatifin pasif ve aktifini değerleriyle ortaya koyan listedir. Envanterin neticeleri ise envanter defterine kayıt yapılır.

Envanter defteri, kooperatiflerde diğer defterler kadar sık kullanılmamakla beraber, kooperatifin

*Gümrük ve Ticaret Uzmanı

1) 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu, 10.05.1969 tarihli ve 13195 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

2) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

faaliyet dönemleri arasında bağlantıyı gösterdiğinden önemli bir defterdir. Buna bağlı olarak envanter defterinin yanlış neticeler ihtiva etmesi, sonraki dönem verilerinin de doğru olmaması neticesine sebep olmaktadır.³

İşte bu çalışmada, kooperatiflerin envanter defteri tutma yükümlülüğü detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

2. Kooperatilerce Envanter Çıkarılması

TTK md. 66/1'de, her tacirin ve dolayısıyla kooperatiflerin, işletmenin açılışında, borçlarını, alacaklarını, taşınmazlarını, nakit parasını ve diğer varlıklarını doğru ve eksiksiz (*tam*) bir şekilde gösteren ve borçları ile varlıklarının değerlerini ayrı ayrı gösteren bir envanter çıkaracağı hüküm altına alınmıştır. O halde, her kooperatif, açılışta bir envanter çıkarmakla (*ilk envanter*) mükelleftir. Tacir olan kooperatifin açılış sonrasında da her hesap döneminin bitiminde yine bir envanter tanzim etmesi ve bunu her faaliyet dönemi sonunda tekrar etmesi lazımdır. Bununla birlikte, kooperatiflerde hesap yılı (*faaliyet dönemi*) on iki ayı geçemez. İlk faaliyet yılı, kooperatifin açılışı ile başladığı ve faaliyet döneminin son günü tamamlandığı dikkate alındığında, on iki aydan daha az olabilir. Fakat sözü edilen istisna haricinde on iki aydan kısa faaliyet dönemine ilişkin envanter dönemi olamaz. Keza kooperatiflerde ve diğer ticaret şirketlerinde hesap dönemi kural olarak takvim yılıdır. Hal böyle olmakla beraber, takvim yılı dönemi, işlem ve faaliyetlerin durumuna uygun düşmeyen kooperatifler için başvuru üzerine Hazine ve Maliye Bakanlığınca onikişer aylık özel hesap dönemleri tespit edilebilir.

TTK'nın 66/2. maddesinde envanterin, intizamlı bir işletme faaliyetinin akışına uygun düşen sürede çıkarılacağı öngörülmüştür. Sözü edilen maddenin gerekçesinde, bilançodan önce envanterin çıkarılması gerektiği, zira bilançonun envantere dayanacağı, bu kapsamda ilgili hükümdeki **“düzenli/intizamlı bir işletme faaliyetine uygun süre”** ibaresiyle envanterin, bilanço tarihinden önce bilançoya esas alınabilecek bir vakit içinde çıkarılmasının anlatıldığı, hükmün gayesinin de envanterin çıkarılmasını bir vakte bağlayarak bilançonun gecikmesinin önüne geçmek olduğu belirtilmiştir.⁴

Bu açıklamalar ışığında, faaliyet dönemi olarak takvim yılını uygulayan kooperatiflerde yönetim kurulu, her yıl 31 Aralık tarihi itibarıyla envanter yapar, akabinde bilanço ve gelir-gider hesaplarını tanzim edip genel kurulun toplanacağı tarihten en az 1 ay önce denetim kurulu üyelerine tevdi eder. Denetim kurulu üyeleri bunları en fazla 10 gün içinde tetkik ederek müştereken tanzim edecekleri raporla beraber yönetim kuruluna iade eder. Başlangıçta düzenlenen envanter, envanter defterine kaydedilir.

Öte yandan, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun⁵ (VUK) 186. maddesinde; **“Envanter çıkarmak, bilanço günündeki mevcutları, alacakları ve borçları saymak, ölçmek, tartmak ve değerlemek suretiyle kesin bir şekilde ve müfredatlı olarak tespit etmektir. Şu kadar ki, ticari teamüle göre tartılması, sayılması ve ölçülmesi mutad olmayan malların değerleri tahminen tespit olunur. Mevcutlar, alacaklar ve borçlar işletmeye dâhil iktisadi kıymetleri**

3) Hakan Sütsatan, *Envanter Defterinin Tutulması ve Uygulamada Yapılan Hatalar*, *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, (Mart 2015, S.135, s.135).

4) *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Adalet Komisyonu Raporu*, Esas No:1/324, S.Sayı:96.

5) 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 10-13.01.1961 tarihli ve 10703-10705 sayılı Resmi Gazetelerde yayımlanmıştır.

ifade eder.” hükmü yer almakta, böylelikle envanter çıkarma usulü başka bir kanuni metinde ayrıca düzenlenmiş bulunmaktadır. İki kanun karşılaştırıldığında, envanterin çıkarılmasıyla ilgili olarak **TTK**’da, **VUK**’taki kurallara aykırı olmayacak şekilde daha geniş düzenlemelere yer verilmiştir.⁶

Son olarak ifade edelim ki, **TTK**’nın 66. maddesinde yer alan usule aykırı bir şekilde envanter çıkaran kooperatifler 2025 yılı için 70.920 TL idari para cezasıyla tecziye edilir (**TTK md. 562/1-e**).

3. Envanter Defterine İlişkin Türk Ticaret Kanununda Öngörülen Hususlar

3.1. Envanter Defterinin İçeriği

Envanter defteri, kooperatifin açılışında ve açılışı takiben her faaliyet döneminin sonunda nakit paranın, alacakların, borçların, taşınmazlar ve varlıkların değerlerinin tek tek kayıt altına alındığı ticari defterdir. Envanter defteri sayfaları müteselsil sıra numaralı ve ciltli olur; vergi yasalarına uygun olmak kaydıyla müteharrik yapraklı envanter defterinin de kullanılması mümkündür (**KoopK md. 89, Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ⁷ -Defter Tebliği- md. 8**).

3.2. Envanter Defterinin Açılış Tasdiki

Kooperatiflerce fiziki olarak tutulan envanter defterinin açılış tasdiki (*onayı*) kuruluş aşamasında ve kullanılmaya başlamadan önce, sonraki faaliyet dönemlerindeki açılış tasdikinin ise anılan defterin kullanılacağı hesap döneminin ilk ayından önceki ayın bitimine kadar noter tarafından yaptırması şarttır. Açılış tasdiki yapılmaksızın kullanılan envanter defteri, ticari defter hüviyeti ve değeri kazanmaz. Hesap dönemi takvim yılı olan kooperatiflerde envanter defterinin açılış tasdikinin her yıl olmak üzere en geç 31 Aralık tarihi mesai bitimine kadar yaptırılması icap etmektedir. Bu durumda, envanter defterinin açılış tasdikinin her faaliyet dönemi için yaptırılması mecburidir. Buna ek olarak envanter defterinin faaliyet dönemi içinde dolması halinde veya başka nedenlerle yıl içinde yeni bir defter kullanmak zorunda olan kooperatifler, sözü geçen defteri kullanmaya başlamadan önce de açılış tasdiki yaptırmakla mükelleftir.

Açılış tasdikinin noterce yapılması kural olmakla beraber, kooperatifin ticaret siciline tescili aşamasında bu defterin açılışı ticaret siciline de yapılabilir. Açılış tasdikinin noterce yapıldığı durumlarda ticaret sicili tasdiknamesinin notere ibrazı zorunludur. Ayrıca söz konusu tasdiknamenin örneği noter tarafından saklanır.

Ticaret sicili müdürlükleri ile noterlerin yapacağı açılış tasdiki defterin ilk sayfasına kaydedilir ve

6) *Envanterin çıkarılmasına ilişkin olarak TTK md. 66/3-4’te “Maddi duran malvarlığına dâhil varlıklarla, ham ve yardımcı maddeler ve işletme malzemeleri düzenli olarak ikame ediliyor ve toplam değerleri işletme için ikinci derecede önem taşıyorsa, değişmeyen miktar ve değerle envantere alınırlar; şu şartla ki, bunların mevcutları miktar, değer ve bileşim olarak sadece küçük değişikliklere uğramış olsunlar. Ancak, kural olarak üç yılda bir fiziksel sayım yapılması zorunludur. / Aynı türdeki stok malvarlığı kalemleri, diğer aynı nitelikteki veya yaklaşık aynı değerdeki taşınabilir malvarlığı unsurları ve borçlar ayrı ayrı gruplar halinde toplanabilir ve ortalama ağırlıklı değer ile envantere konulabilir.” hükmü yer almaktadır. Ayrıca aynı Kanunun 67. maddesinde envanteri kolaylaştırıcı yöntemlere yer verilmiştir.*

7) *Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ, 19.12.2012 tarihli ve 28502 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.*

ilgili sayfada; defter sahibi kooperatifin unvanı, iletişim bilgileri (*adres, e-posta adresi, telefon*), kooperatifin merkezi, **MERSİS** numarası, faaliyet konusu, defterin türü, defterin sayfa sayısı, ilgili hesap dönemi, tasdik tarihi ve tasdiki yapan makamın imzası ve resmi mührü yer alır.

Açılış tasdiki bağlamında, sıra numarasıyla teselsül eden ciltli envanter defterinin sayfaları tasdik makamına ait mühür ile mühürlenir. (**KoopK md. 89, Defter Tebliği md. 14**).

Envanter defterinin açılış tasdikini yaptırmayan kooperatifler, 2025 yılı için 70.920 TL idari para cezasıyla cezalandırılır. Para cezası, kooperatif tüzel kişiliği hakkında uygulanır. İdari para cezasını vermeye yetkili makam mahallin en büyük mülki amiridir. Mahallin en büyük mülki amiri, kooperatifin merkezi ilde ise vali, ilçede ise kaymakamdır.

Diğer taraftan, zikredilen kabahatin idari yaptırım kararının verilmesine kadar birden fazla işlenmesi durumunda, kooperatife bir idari para cezası verilir, lakin verilecek olan ceza iki kat artırılır.

Bununla birlikte, ilgili kabahatin işlenmesinden dolayı bir menfaat sağlanması ya da zarara neden olunması durumunda verilecek idari para cezasının miktarı, zarar yahut menfaatin üç katından az olamaz (**KoopK md. 89, TTK md. 562/14-15**).

Hemen belirtelim ki, açılış tasdiki yapılmayan ve ihtiva ettiği kayıtlar birbirini teyit etmeyen envanter defteri de dâhil olmak üzere tüm ticari defterlerde yer alan kayıtlar, ticari davalarda sahibi olan kooperatif lehine değil, ancak aleyhine delil olur (**6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu** ⁸ **md. 222/4**).

Son olarak, kanun koyucu envanter defteri için açılış tasdiki öngörmekle beraber, bahsi geçen defter için kapanış tasdiki getirmemiştir. Bu durumda, envanter defterinin kapanış tasdikinin yapılması gerekmemektedir.

3.3. Envanter Defterinin Tasdik Yenilemek Suretiyle Kullanılması

Envanter defteri, yeterli sayfaları bulunması durumunda yeni faaliyet döneminin ilk ayı sonuna kadar ve dolayısıyla hesap yılı takvim yılı olan kooperatiflerde Ocak ayının bitimine kadar) tasdik yenileme yapılarak da kullanılmaya devam edilebilir.

Fakat tasdik yenilemede defterin türünde değişikliğe gidilemez (**KoopK md. 89, Defter Tebliği md. 16, 17**).

Kapanış tasdikine tabi olmayan envanter defterinde tasdik yenileme, son yapılan kaydın bulunduğu sayfayı takip eden sayfaya yapılır. Anılan sayfada; açılış tasdikinde yer alması gereken konularda bir değişiklik varsa bu değişiklikler, envanter defterinin kalan sayfa sayısı, kullanılmaya devam edilecek olan faaliyet dönemi, tasdik tarihi ile tasdik makamının imza ve resmi mührüne yer verilir.

Tasdik yenileme işleminde söz konusu defterin kalan yapraklarına tekrar sıra numarası verilmesine ve mühürlenmesine gerek yoktur.

3.4. Envanter Defterinin Tutulma Yöntemi

TTK'nın 65/1. maddesi uyarınca envanter defterinin Türkçe olarak tutulması gerekmektedir. Anılan

8) 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

düzenleme emredicidir. Envanter defterinde rakam, kısaltma, sembol ve harf kullanılması halinde bunların manaları açıkça gösterilir, ayrıca bahsi geçen manalar tekdüze ve duraksamaya mahal bırakmayacak kesinlikte olur. Envanter defterine kayıtlar, doğru, eksiksiz, düzenli ve zamanında yapılır (**KoopK md. 89, TTK md. 65/2**).

Defterde kayıtlar arasında satır atlanamaz, boşluk bırakılamaz ve defter sayfaları ciltten koparılamaz.

Kayıt ya da yazım, önceki içeriği anlaşılamayacak şekilde değiştirilemez ve çizilemez. Ne zaman yapıldığı belli olmayan kayıt değişiklikleri yapılamaz (**KoopK md. 89, TTK md. 65/3**).

Kayıtlardaki hatalara dair çizimler; örtücü, saklayıcı ve karartıcı değil, gerçeği yansıtıcı ve düzeltici olmalıdır. Eski kayıtlar kapatılmamalı, karalanmamalı, herhangi bir araç ya da maddeyle silinmemeli, okunacak, görülecek, ne olduğu bilinecek şekilde ve yalnızca temiz bir biçimde çizilmelidir.

TTK md. 562/1-d uyarınca, **TTK'nın 65. maddesine** uygun olarak defterlerini tutmayanlar 2025 yılı için 70.920 TL idari para cezasıyla cezalandırılır. Bu durumda, envanter defterini **TTK'nın 65. maddesinde** açıklanan esaslara aykırı olarak tutan kooperatifler hakkında idari yaptırım uygulanır.

3.5. Envanter Defterinin Saklanması

Kooperatifler, envanter defteri de dâhil olmak üzere tüm ticari defterlerini **TTK** gereğince 10 yıl süreyle saklamak ve muhafaza etmekle mükelleftir. Bahsi geçen süre, envanter defterine son kaydın yapıldığı hesap yılının bitmesiyle başlar. Envanter defteri, işlem ve olguları saptayan belgelerin dosyalanması şeklinde ya da elektronik ortamda tutulması durumunda veri taşıyıcıları (*CD, mikrofilm, magnet, harici bellek ve benzeri ortamlar gibi*) aracılığıyla saklanabilir.

Envanter defterinin hiçbir kayıt içermemesi ya da mevcut olmaması ve ya **TTK'ya** uygun olarak saklanmaması durumlarında, sorumlular 300 günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılır (**KoopK md. 89, TTK md. 562/6**).

Bu halde sözü edilen fiilleri ihlal edenlere, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu⁹ uyarınca 30.000 TL'den 365.000 TL'ye kadar adli para cezası tatbik olunabilir.

Kooperatifler, saklamakla yükümlü oldukları envanter defterinin; sel, yangın ya da deprem gibi bir afet veya hırsızlık nedeniyle ve yasal saklama süresi içinde ziyaa uğraması halinde bu durumu öğrendikleri tarihten itibaren 30 gün içinde kooperatifin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden kendisine zayi belgesi verilmesini talep edebilir. Zikredilen dava hasımsız açılır (**KoopK md. 89, TTK md. 82/7**).

3.6. Envanter Defterinin Elektronik Ortamda Tutulabilmesi

TTK md. 64 uyarınca envanter defteri de dâhil olmak üzere kooperatifler tarafından tutulan bütün ticari defterlerin elektronik ortamda tutulması imkan dâhilindedir. Bahse konu maddenin üçüncü fıkrasında **“fiziki ortamda veya elektronik ortamda tutulan ticari defterlerin nasıl tutulacağı, defterlere kayıt zamanı, onay yenileme ile açılış ve kapanış onaylarının şekli**

9) 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 12.10.2004 tarihli ve 25611 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

ve esaslarının Ticaret Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığınca müştereken çıkarılan tebliğle belirleneceği” hüküm altına alınmıştır.

Bu hüküm bağlamında Defter Tebliğinde¹⁰ de, elektronik olarak tutulacak defterlere ilişkin 1 Sıra Numaralı Elektronik Defter Genel Tebliğinin uygulanacağı ifade edilmiştir.

Elektronik Defter Genel Tebliğine göre sadece yevmiye defteri ve defteri kebir elektronik ortamda tutulabilmekte iken 31 Aralık 2024 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Elektronik Defter Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ¹¹ (Sıra No: 6) ile e-defter uygulamasına dâhil olmakla yükümlü olan mükelleflerin ve dolayısıyla kooperatiflerin, edefer.gov.tr adresinde format ve standardı belirlenen defterlerden envanter defterini ihtiyari bir şekilde e-defter olarak tutabilmesine imkan tanınmıştır.

Mezkûr defteri elektronik ortamda tutma konusunda kooperatifler takdir hakkına sahiptir. Ancak Gelir İdaresi Başkanlığı, mükellefiyet süresi, faaliyet konusu, mükellefiyet türü, öz sermaye büyüklüğü, aktif büyüklüğü, brüt satış hasılatı ve sektör gibi kriterleri ayrı ayrı veya birlikte göz önünde bulundurarak edefer.gov.tr adresinde yayımlanacak duyuru ile envanter defterinin e-defter olarak tutulmasına ilişkin mecburiyet getirmeye yetkilidir. Ancak hali hazırda böyle bir mecburiyet getirilmemiştir.

4. Sonuç

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ uyarınca, tüm tacirler ve dolayısıyla kooperatifler envanter defteri tutmakla mükelleftir.

Anılan defterin hiçbir kayıt içermemesi ya da mevcut olmaması veya mevzuata uygun saklanmaması durumunda sorumlular hakkında 300 günden az olmamak üzere adli para cezası uygulanır.

Envanter defterinin açılış tasdiki yaptırılır, ancak bu defterin kapanış tasdikinin yaptırılması mecburi değildir.

Fiziki olarak tutulan envanter defterinin açılış tasdiki, kooperatifin kuruluşu sırasında ve kullanmaya başlamadan önce, takip eden hesap dönemindeki açılış tasdiki de defterin kullanılacağı hesap döneminin ilk ayından önceki ayın sonuna kadar notere yaptırılır. Bu durumda, faaliyet dönemi olarak takvim yılını kabul eden kooperatiflerin, söz konusu defterin açılış tasdikini Aralık ayının bitimine kadar yaptırmaları icap etmektedir.

Envanter defterinin açılış tasdikini yaptırmayanlara 2025 yılı için 70.920 TL idari para cezası verilir. Açılış tasdiki yapılmayan envanter defteri, ticari davalarda kooperatif aleyhine delil olur.

Envanter defteri, Türkçe olarak tutulur, bunun yanında deftere yapılan kayıt ve yazımlar, zamanında, doğru, eksiksiz ve düzenli olarak yapılır.

Ayrıca bir kayıt ve yazımın, önceki içeriği anlaşılamayacak şekilde değiştirilmesi ve çizilmesi, ne zaman yapıldığı belli olmayacak şekilde değişiklik yapılması yasaktır.

10) Elektronik Defter Genel Tebliği (Sıra No:1), 13.12.2011 tarihli ve 28141 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

11) Elektronik Defter Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, 31.12.2024 tarihli ve 32769 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Envanter defteri, zorunlu olmamakla birlikte kooperatifler tarafından ihtiyari olarak e-defter olarak da tutulabilir. Diğer taraftan kooperatifler, envanter defterini 10 yıl süreyle saklamak zorundadır.

Kaynakça

213 sayılı Vergi Usul Kanunu (10-13.01.1961 tarihli ve 10703-10705 sayılı R.G.'ler).

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu (10.05.1969 tarihli ve 13195 sayılı R.G.).

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (12.10.2004 tarihli ve 25611 sayılı R.G.).

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı R.G.).

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.).

Elektronik Defter Genel Tebliği (Sıra No:1) (13.12.2011 tarihli ve 28141 sayılı R.G.).

Elektronik Defter Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (31.12.2024 tarihli ve 32769 sayılı R.G.).

Sütsatan, Hakan, Envanter Defterinin Tutulması ve Uygulamada Yapılan Hatalar, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, (Mart 2015, S.135.

Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ (19.12.2012 tarihli ve 28502 sayılı R.G.).

Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324, S.Sayısı:96.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 29.11.2017 tarihli ve E.2017/1658, K.2017/1464 sayılı kararı.

www.edeften.gov.tr

KOOPERATİFLERDE GENEL KURUL GÜNDEMİNE İLİŞKİN ESASLAR

Özdem
SATICI TOPRAK*

I-Giriş

Tüzel kişiliği haiz olan kooperatif kuruluşlarda ortakların sağlıklı ve düzenli olarak bilgilendirilmesi kooperatifçiliğin vazgeçilmez işlevleri arasındadır. Ortakları bilgilendirmenin muhtelif yolları mevcut olmakla birlikte genel kurul toplantıları anahtar rol üstlenmektedir. Toplantılar olağan veya olağanüstü nitelikte olabileceği gibi, kooperatifin kuruluş yılında gerçekleştirdiği ilk toplantı şeklinde de olabilir. Hangi türde olursa olsun her toplantının bir gündemi bulunur ve toplantıyı yürütenlerin bu gündeme bağlı olması gerekir.

II-Kooperatif Genel Kurul Toplantıları

II.1.Olağan Genel Kurul Toplantısı

Kooperatiflerde ifası zorunlu genel kurul toplantılarıdır. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'na göre olağan genel kurul toplantısının her hesap yılı sonundan itibaren en geç altı ay içinde ve yılda bir defa yapılması zorunludur. **(KK Md.45/1)**

Diğer ticaret şirketlerinin aksine kooperatiflerde genel kurulu süresinde toplantıya çağırmayan yönetim kurulu üyelerinin cezai sorumlulukları bulunmaktadır. **(Ek Md.2/2)**

Kooperatif üst kuruluşuna ortak olunması ve genel kurul toplantısının gündemine konuyla ilgili madde konulması şartıyla, olağan genel kurul toplantıları en fazla iki hesap dönemini kapsayacak şekilde ve birleştirilerek de yapılabilir.

II.2.Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı

Olağan genel kurulun aksine olağanüstü genel kurul toplantısı ihtiyaç duyulması halinde ve herhangi bir zamanda yapılabilen genel kurul toplantısıdır. **(KK Md.45/1)**

***Ticaret Başmüfettişi, Ticaret Bakanlığı**

Kooperatifin aciz hale düşmesi yahut ilgili Bakanlıkça yönetim kurulu üyelerinin görevlerine tedbiren son verilmesi gibi haller olağanüstü genel kurul toplantısı yapılmasını gerektiren durumlardır. **(KK Md.63/1, 90/2)**

Dolayısıyla bu toplantılarda gündem toplantının yapılmasını gerektiren konu ile yakından ilgilidir. Olağan genel kurul toplantısı ile olağanüstü genel kurul toplantısı arasında gündem farklı olmakla birlikte çağrı, bakanlık temsilcisi katılımı, oy kullanma, toplantı ve karar yeter sayısı ve tescil gibi hususlarda bir fark bulunmamaktadır.

II.3.Kuruluş Genel Kurul Toplantısı

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda farklı bir başlık olarak ele alınmayan ve zorunlu olmayan bu genel kurul toplantısı her kooperatifte ancak bir defa ifa yapılabilir. Kooperatif tüzel kişilik kazandıktan sonra yapılan ilk genel kurul toplantısı olduğundan geçmiş dönem hesaplarının görüşülmesi, ibra gibi gündemlerin görüşülmesi söz konusu olmamakla birlikte, bu genel kurulda kuruluştan itibaren yapılan çalışmalar hakkında ortaklara bilgi verilmesi mümkündür.

III-Toplantı Gündemi

III.1.Gündemin Zorunlu İçeriği

Kooperatif olağan genel kurul toplantılarında ortaklara gönderilecek çağrı mektuplarında, ilanda ve ilgili bakanlığa bakanlık temsilcisi talebine ilişkin yazıda gündeme yer verilmesi zorunludur. **(KK Md.46/1,45/4)**

Gündemi belirlemek, esasen yönetim kuruluna ait bir görev olmakla birlikte, kooperatiflerde bu kurul haricinde de genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi olan kişi ve organlar bulunduğu için gündemi belirleme yetkisi toplantı çağrısı yapan tarafından kullanılır.¹ **(TTK Md.613/1)**

Olağan genel kurul gündeminde yer alacak zorunlu hususlar ana sözleşmeler ile düzenlenmiştir. Buna göre, yönetim ve denetim kurulu raporları, finansal tablolar ile kooperatifin dış denetime tabi olması halinde dış denetim raporunun okunması ve görüşülmesi, yönetici ve denetçilerin ibrası, seçimi, bunların ücret, huzur hakkı gibi parasal haklarının belirlenmesi, bütçe ve çalışma programının görüşülmesi olağan genel kurulun zorunlu gündem maddeleridir.² **(Anas. Md.31)**

Olağan genel kurulda gerekli görülecek diğer hususlar ile Kanun ve ana sözleşme gereği genel kurulun yetkisinde olan ve olağanüstü genel kurul toplantı gündemini oluşturan her türlü konu, olağan genel kurul toplantı gündemine yazılabilir. İlgili Bakanlıkça yapılan denetimler sonucu genel kurul gündemine konulması zorunlu olan bir husus var ise bu konunun da mutlaka gündeme alınarak görüşülmesi gerekir. **(Yönetmelik³ Md.16/11)**

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda olağan genel kurul gündeminde yer alacak hususlar açıkça

1) Y.23.HD., 2011/2658 E., 2012/719 K., 06/02/2012 T.

2) <https://ticaret.gov.tr/kooperatifcilik/mevzuat/anasozlesmeler/il-mudurluklerince-kurulusu-yapilan-kooperatif-anasozlesmeleri>

3) *Kooperatif Ve Üst Kuruluşlarının Genel Kurul Toplantılarının Usul Ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulundurulacak Bakanlık Temsilcisinin Nitelik Ve Görevleri Hakkında Yönetmelik*

belirlenmemiş olmasına karşın bazı önemli kararların olağan veya olağanüstü toplantı gündemine alınmasına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Buna göre, kooperatifler birleştirilmiş genel kurul yapmaya yönelik karar ile haklarında belirli suçlardan dolayı kamu davası açılmış olan yönetim kurulu üyelerinin azli yahut görevlerine devam edip etmeyeceklerine yönelik kararın yapılacak ilk genel kurulda gündeme alınması şarttır. **(KK Md.45/1, 56/3)**

III.2.Gündeme Madde Eklenmesi

Kooperatif genel kurul toplantılarında gündeme bağlılık ilkesi geçerlidir. Bu ilkeye göre toplantıda gündemde olmayan hususlar görüşülemez. **(KK Md.46/3)**

Ancak bazı koşullar altında gündeme madde ilave edilmesi mümkündür. Gündeme madde eklenmesi toplantıdan önce ve toplantı esnasında olmak üzere iki türlü yapılabilmektedir. Düzenlemeye göre, dörtten az olmamak üzere ortakların en az 1/10'u tarafından genel kurul toplantısından en az 20 gün önce yazılı olarak bildirilecek hususların gündeme konulması zorunludur. Gündem ortaklara duyurulduktan sonra başvuru yapıldığı takdirde, başvuruya konu hususlar yine de gündeme eklenir. Gündeme bu şekilde madde alınmasına ilişkin zorunluluğa yönetim kurulunun uymaması halinde bakanlık temsilcisi tarafından toplantı başkanının konuyu gündeme alması sağlanır. Ancak, bu durumda istemde bulunan 1/10 ortağın, yasal başvuruyu zamanında yaptığını kanıtlaması gerekir. **(Yönetmelik Md.16/2)**

Ortakların toplantı esnasında gündeme madde ilave ettirmesi de mümkün olmakla birlikte ortaklar bu haklarını ancak belirli konular için ve toplantı başlamadan evvel kullanabilir. Buna göre kooperatife kayıtlı ortakların en az 1/10'unun gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları halinde, hesap tetkik komisyonunun seçilmesi, bilanço incelemesinin ve ibranın geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağırılması ve kanun, ana sözleşme ve iyi niyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptali, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususlar, genel kurula katılanların yarısından bir fazlasının kabulü ile gündeme alınır. Gündemin görüşülmesine geçilmeden önce, yukarıda yer alan hususlar kapsamında gündeme madde eklenmesi yönünde teklif bulunup bulunmadığının genel kurulun bilgilendirilmesi hususunda bakanlık temsilcisi tarafından toplantı başkanlığı uyarılır.**(Yönetmelik Md.16/3)**

Dolayısıyla, gündeme toplantıdan 20 gün önce madde eklenebilmesi için herhangi bir konu sınırlaması bulunmamakta ve dört ortaktan az olmamak üzere ortak sayısının onda birinin yazılı talepte bulunması yeterli iken, toplantı esnasında gündeme madde ilavesi yine aynı sayıda ortağın ancak belirli konularda talepte bulunmaları ve ortakların yarısından bir fazlasının kabulü ile mümkün olmaktadır. Gündeme madde eklenmesine yönelik hükümler emredici düzenleme niteliğinde bulunduğundan yönetim kurulunun bu hususta takdir hakkı bulunmamaktadır. ⁴

III.3.Gündem Dışına Çıkılmasının Sonuçları

Kooperatiflerde genel kurul kararlarının iptali ancak mahkeme kararıyla mümkündür. Bir genel kurul kararının iptal edilebilmesi için pay sahibinin toplantıda hazır bulunup da kararlara aykırı kalması ve toplantı tutanağına muhalefet şerhini düşmesi, oyunu kullanmasına haksız olarak

4) Y.23.HD., 2012/4381 E., 2012/5461 K., 26/09/2012 T.

müsaade edilmemiş olması, toplantıya çağrının usulünce yapılmaması, gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmemesi ya da genel Kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayanların karara katılmış olmaları gerekmektedir. **(KK Md.53)**

Bu düzenlemede gündeme madde eklenmesine ilişkin düzenlemelere uyulmaması belirtilmemekte, iptal nedenleri arasında yer alan gündemin gereği gibi tebliğ ve ilan edilmemesi cümlesinin de gündemin belirlenmesini kapsadığı açıkça anlaşılamamaktadır. Konuyla ilgili Yargıtay kararlarına bakıldığında gündeme madde ilave edilmesine yönelik düzenlemelere uyulmamasının iptal nedeni olduğuna ilişkin kararların yanında bu tür kararların⁵ batıl sayılması gerektiğini içeren kararlarının da⁶ olduğu görülmektedir. Kanımızca, gündeme bağlılık ilkesini düzenleyen hükmün emredici nitelikte olması nedeniyle bu ilkeye ilişkin düzenlemelere aykırı olarak alınan genel kurul kararlarını mutlak butlan nedeniyle hükümsüz sayan yargı kararları daha isabetlidir. **(TBK Md.27/1)**

IV - Sonuç

Kooperatiflerde genel kurul toplantıları ortakların belirli bir gündemle bir araya geldikleri geniş katılımlı zeminlerdir. Ortakların toplantı öncesi bilgilendirilebilmesi bakımından gündemin çoğunlukla bir ay önceden ortaklara gönderilen toplantı çağrısına eklenmesi gerekir. Ancak kooperatiflerde gündeme toplantıdan 20 gün önce ve toplantı esnasında da madde eklenmesi mümkündür. Buna göre, dörtten az olmamak üzere ortakların en az 1/10'u tarafından genel kurul toplantısından en az 20 gün önce yazılı olarak bildirilecek hususların gündeme konulması zorunludur. Yine ortakların en az 1/10'unun gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları halinde, ancak belirli konulardaki maddelerin gündeme eklenmesini talep etme hakları vardır. Bunların haricinde kooperatif genel kurul toplantılarında gündeme bağlılık ilkesi geçerli olup, gündemde olmayan hususların görüşülmesi imkanı bulunmamaktadır.

Kaynakça

1-T.C.Yasalar (1163 sayılı Kooperatifler Kanunu, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, www.mevzuat.gov.tr)

2- Kooperatif Ve Üst Kuruluşlarının Genel Kurul Toplantılarının Usul Ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulundurulacak Bakanlık Temsilcisinin Nitelik Ve Görevleri Hakkında Yönetmelik (www.mevzuat.gov.tr)

3-<https://ticaret.gov.tr>

4-<https://karararama.yargitay.gov.tr>

5) Y.16.HD., 2008/3766 E., 2009/1026 K., 24/02/2009 T.

6) Y.23.HD., 2015/7014 E., 2017/2860 K., 25/10/2017 T.

SAĞLIK KURUMLARINDA SESSİZ İSTİFA

Yeter DEMİR
USLU*

Giriş

Günümüz iş dünyasında çalışanların motivasyonunu, bağlılığını ve üretkenliğini etkileyen yeni bir kavram gündeme gelmiştir: Sessiz istifa (**Quiet quitting**). Bu terim, çalışanların fiziksel olarak işe devam ederken psikolojik olarak işten uzaklaşmalarını, görev tanımlarının dışına çıkmaktan kaçınmalarını ve en az çabayla sadece zorunlu görevleri yerine getirmelerini ifade etmektedir (*Çalışkan, 2023*).

Yakın dönemde ivme kazanan bu olgu, küresel iş gücü piyasalarında kayda değer etkiler yaratmakta ve hemen hemen tüm ülkelerdeki çalışma dinamiklerini yeniden şekillendirmektedir. Gallup'un (2022) raporuna göre Amerika Birleşik Devletleri'nde çalışanların yalnızca üçte biri işlerine bağlı hissederken, geri kalan çoğunluk sessiz istifa davranışlarına göre hareket etmektedir.

Bu durum yalnızca Amerika'da değil, dünya çapında birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde gözlemlenmektedir. İngiltere'de yapılan bir araştırma, genç çalışanların önemli bir çoğunluğunun tutumlarında, iş-yaşam dengesini korumak ve iş baskısına karşı koymak adına "**gereğinden fazlasını yapmama**" ve "**mesai harici çalışmama**" yönünde değişimler olduğu gözlemlenmiştir (*Parry & Battista, 2019*).

Çin'de 2021 yılında sessiz istifaya benzer bir şekilde ortaya çıkan "**Lying Flat**" hareketi, gençlerin kariyer ve başarı baskılarına tepki olarak minimum çabayla yaşamayı seçmesini anlatan bir protesto halini almıştır (*Gu vd. 2024*).

Türkiye'de ise sosyal medya platformlarında yapılan paylaşımlar, esnek çalışma talepleri, tükenmişlik ve kurumsal aidiyet eksikliği gibi faktörler bu davranışın yaygınlaştığını göstermektedir. Tüm bu örnekler, sessiz istifanın yalnızca bireysel bir davranış olmaktan öte sistemsel ve sosyoekonomik faktörlerle şekillenen küresel bir fenomen olduğunu vurgulamıştır. Bu bağlamda, özellikle stres düzeyinin yüksek olduğu sağlık hizmetleri gibi sektörlerde bu davranış biçiminin hem çalışan sağlığını hem de hizmet kalitesini önemli ölçüde etkileyebileceği öngörülmektedir.

* Prof. Dr., İstanbul Medipol Üniversitesi Öğretim Üyesi

Sessiz İstifa Nedir?

Her ne kadar bu kavramın ilk ortaya çıkışıyla alakalı şüpheler olsa da terimin ilk kez 2009 yılında ekonomist Mark Boldger tarafından kullanıldığı düşünülmektedir (**Dauer, 2023**).

Özellikle **COVID-19** pandemisi sürecinde çalışanların hibrit çalışmayı tecrübe etmesi ile birlikte çeşitli sosyal medya platformları üzerinden sessiz istifa paylaşımları gerçekleşmiştir. Sessiz istifa, çalışanın görevinden resmi olarak ayrılmaması ancak işine olan duygusal, zihinsel ve fiziksel bağlılıklarının azalmasıdır (**Mahand & Caldwell, 2023**).

Burada asıl mesele, çalışanın “yeterince çaba göstererek” işini sürdürüyor olmasıdır; yani fazla mesaiye kalmamak, inisiyatif almamak, kurumsal hedeflere katkı sunmak yerine yalnızca sözleşme kapsamında minimum işleri yerine getirmek tercih edilmektedir. Bu kişiler genellikle fazla mesai yapmaz, mesai saatleri dışında e-postalara veya mesajlara yanıt vermez, gönüllü projelere katılmaz ve işle ilgili ekstra sorumluluklar üstlenmez. Bu durum bir tür sınır çizme veya iş-yaşam dengesini koruma çabası olarak görülebilir (**Atalay & Dağıstan, 2024**).

Sessiz İstifaya Giden Yol

Sessiz istifa, çoğu zaman tükenmişliğe (burnout) karşı bir savunma mekanizması, daha sağlıklı bir iş-yaşam dengesi arayışı ve kişisel refaha verilen önemin artmasıyla ortaya çıkar. Özellikle pandemi dönemi, birçok çalışanı stres ve tükenmişlik noktasına getirmiştir. Jalili vd., (2021), COVID-19 pandemisinin ardından yürüttükleri çalışmada sağlık çalışanları arasındaki yüksek seviye tükenmişlik oranının %53 olduğunu belirtmiştir. Bu oranı duygusal tükenme, kişisizleşme ve başarı eksikliği takip etmektedir. Uzaktan çalışmanın getirdiği belirsizlik, iş ve özel hayat arasındaki sınırların bulanıklaşması gibi faktörler çalışanların mental ve fiziksel sağlığını olumsuz etkilemiş, sessiz istifaya giden yolu açmıştır. Bu faktörlerin yanı sıra iyi bir liderlik anlayışına sahip şeffaf yönetim eksikliği de istifayı tetikleyebilmektedir. Zira etkili bir yönetici, yalnızca görev dağılımı yapmakla kalmaz, aynı zamanda ekibine net bir vizyon sunar, onların çabalarını takdir eder ve geri bildirimleriyle gelişimlerine yön verir (**Johnson, 2023**).

Bu bağlamda iyi bir yöneticinin; ekip üyelerinin potansiyellerini fark eden, onlara güvenli bir alan sunan, böyle açık iletişimi teşvik ederek olası memnuniyetsizliklerin sessiz istifaya dönüşmeden önce ele alınmasına olanak tanıyan bir figür olduğu söylenebilir. Bir başka sebep ise günümüz iş dinamikleriyle değişen iş-yaşam dengesi arayışıdır. Özellikle genç nesillerin, önceki kuşakların adanmış çalışma tarzlarını benimseme eğiliminde olmadığı görülmektedir. Yapılan çalışmalar kişisel zaman, hobiler, aile ve ruhsal sağlık gibi etmenlerin genç nesiller için en az kariyer kadar önemli olduğunu öne sürüyor (**Taufik vd., 2024**).

Bu bağlamda değişen değerler ve öncelikler, sessiz istifa gibi iş tutumu fenomenlerinin üzerinde kritik bir etkiye sahiptir.

Sağlık Hizmetlerinde Sessiz İstifa

Sağlık kuruluşları, doğası gereği stresli, tempolu ve duygusal dayanıklılık gerektiren ortamlardır. Bu nedenle sessiz istifanın bu alanda görülme oranı daha yüksektir. Sağlık sektörünün kritikliği göz önüne alındığında, çalışanlarda meydana gelecek psikolojik veya fiziksel değişimlerin sonucu daha derin ve endişe verici etkiler yaratabilir. Bu bağlamda çalışma koşulları, sağlık sektöründeki

en önemli zorluklardan biri olarak öne çıkmaktadır. Uzun nöbetler, artan hasta sayıları, ölümle yüzleşme ve kişisel güvenlik endişeleri tüm sağlık personelleri arasında tükenmişlik sendromunu tetiklemiştir. Bu tükenmişlik, içten içe sessiz istifa için birikim sağlamıştır (**Gökkaya, 2024**).

Gece nöbetleri, hafta sonu çalışmaları ve esnek olmayan çalışma saatleri özel hayatı etkileyerek işe bağlılıklarını zayıflatmaktadır (**Çingir & Şantaş, 2023**).

Yapılan bir araştırma, sağlık kurumlarında çalışan bireylerin maruz kaldığı şiddet olayları, psikolojik baskı ve mobbing gibi durumların “sessiz istifa” olgusunu pekiştirdiğini belirtmiştir (**Gözlü, 2023**).

Tüm bu etkiler, sağlık hizmetlerinin sunum şekline ve kalitesine çeşitli biçimlerde yansımaktadır. Örneğin, sessizce işinden kopmuş bir hemşire ya da doktor, dikkat eksikliği veya motivasyon yetersizliği nedeniyle hata yapabilmektedir (**Li vd., 2024**).

Tükenmişlik, çalışanların bilişsel fonksiyonlarını ve karar verme yetilerini düşürerek hasta güvenliğini tehlikeye atmaktadır. Bu tehlike, ekip dinamiklerini de etkilemektedir. Yapılan bir çalışma, sessiz istifa eden çalışan grubunun ekip çalışması durumunda pasif kaldığını öne sürmüştür (**Gabelaia & Bagociunaite, 2023**).

Yalnızca zorunlu görevini yerine getiren çalışanlar, sağlık kuruluşunun yenilikçi projelerine, kalite iyileştirme süreçlerine katkı sunamazlar. Bu durum, kurumun rekabetçi ortamda geride kalmasına yol açmakla kalmaz, aynı zamanda hasta gözündeki kurum imajını da zedelemektedir. Uzun vadede bu pasif tutumun çalışanlara sirayet etmesi, sağlık kuruluşunun güvenilirliğini ve saygınlığını olumsuz etkileyerek hem nitelikli hasta akışını hem de yetenekli yeni sağlık personellerini çekme kapasitesini ciddi şekilde tehlikeye atabilir.

Sonuç

Sessiz istifa, bireysel bir tercih olmaktan öte, modern iş dünyasının karşı karşıya olduğu önemli bir meydan okumadır. Bu fenomen, çalışanların işe bakış açılarındaki köklü değişimi ve işverenlerin bu değişimlere uyum sağlaması gerektiğini açıkça göstermektedir. Özellikle sağlık kuruluşları gibi insan odaklı ve kritik sektörlerde, sessiz istifanın hasta güvenliği ve hizmet kalitesi üzerindeki potansiyel olumsuz etkileri, konunun ciddiyetini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Bu bağlamda kurumların ve yöneticilerin sorumluluğu büyüktür. Sağlık kuruluşları, çalışan bağlılığını artırmak için proaktif önlemler almalıdır. Örneğin tükenmişlik önleme programları oluşturulmalı, psikolojik destek hizmetleri yaygınlaşmalıdır. Esnek çalışma modelleri ve iş-yaşam dengesi odaklı yaklaşımlar benimsenmelidir. Bu alanlarda yapılacak olan pozitif değişiklikler çalışan memnuniyetini önceleyen, kapsayıcı ve şeffaf bir iş ortamı oluşturmak için elzemdir. Nihayetinde sessiz istifayı bir krizden çok, daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir iş ekosistemi inşa etme fırsatı olarak görmek, bu dönüşümün anahtarı olacaktır.

Kaynakça

Atalay, M., & Dağıstan, U. (2024). Quiet quitting: a new wine in an old bottle?. *Personnel Review*, 53(4), 1059-1074.

Boy, Y., & Sürmeli, M. (2023). Quiet quitting: A significant risk for global healthcare. *Journal of global health*, 13, 03014.

Çalışkan, K. (2023). Sessiz İstifa: Sonun Başlangıcı mı Yeniden Diriliş mi?. *Journal of Organizational Behavior Review*, 5(2), 190-204.

Çingir, F., & Şantaş, G. (2023). 112 Çalışanlarında İş-Aile Çatışması, Tükenmişlik Ve İş Yüğü Fazlalığı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 26(2), 393-424.

Dauer, C. A. (2023). The “Quiet-Quitting” Epidemic: A sociological study on the dissatisfactory relationships between employees and managers.

Gökkaya, D. (2024). İşe bağlı duygusal tükenmişliğin sessiz istifa üzerine etkisinde çalışma yaşam kalitesinin aracılık rolü: Sağlık çalışanlarında bir araştırma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 12(3), 644-662.

Gabelaia, I., & Bagociunaite, R. (2023, October). The impact of “quiet quitting” on overall organizational behavior and culture. In *International Conference on Reliability and Statistics in Transportation and Communication* (pp. 366-378). Cham: Springer Nature Switzerland.

Gözlü, K. (2023). Tükenmişlik bağlamında yeni bir kavram olarak sessiz istifa ve sağlık sektöründeki etkileri. *Meyad Akademi*, 4(2), 213-241.

Gallup (2022), “State of the Global Workplace 2022 Report: the Voice of the World’s Employees”, available at: <https://www.gallup.com/workplace/349484/state-of-the-global-workplace-2022-report.aspx?thank-you-report-form=1>

Gu, C., Zhang, B., & Jin, L. (2024). The Relationships between Leisure and “Lying Flat” Phenomenon: An Emerging Chinese Societal Issue. In *Leisure and Work in China* (pp. 135-150). Routledge.

Jalili, M., Niroomand, M., Hadavand, F., Zeinali, K., & Fotouhi, A. (2021). Burnout among healthcare professionals during COVID-19 pandemic: a cross-sectional study. *International archives of occupational and environmental health*, 94(6), 1345–1352.

Johnson, J. R. (2023). What’s new about quiet quitting (and what’s not). *The Transdisciplinary Journal of Management*.

Li, L. Z., Yang, P., Singer, S. J., Pfeffer, J., Mathur, M. B., & Shanafelt, T. (2024). Nurse burnout and patient safety, satisfaction, and quality of care: a systematic review and meta-analysis. *JAMA Network Open*, 7(11), e2443059-e2443059.

Mahand, T., & Caldwell, C. (2023). Quiet quitting—causes and opportunities. *Business and Management Research*, 12(1), 9-19.

Parry, E., & Battista, V. (2019). Generation Z in the UK: More of the same—High standards and demands. In *Generations Z in Europe* (pp. 89-107). Emerald Publishing Limited.

Taufik, N., Rosyadi, A., & Aliyuddin, M. (2024). Why millennials and gen Z are silently leaving their jobs? Unraveling the ‘quiet quitting’ trend. *Asian Management and Business Review*, 276-292.

20 MAYIS (1931) 'TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU'NUN KURULUŞ GÜNÜ'

Vedat SADİOĞLU*

20 Mayıs (1931) 'Türk Kooperatifçilik Kurumu'nun Kuruluş Günü' Türk Kooperatifçilik Kurumu'nun 94. Yılı kutlu olsun. Nice başarılı yıllara...

Ben de sizlere 2 şiir ve bir resim tasarımı hediye ediyorum. Umarım katkım olur.

Saygılarımla...

 TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU 20 MAYIS 1931 YILINDA KURULDU TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU (KOOP - KUR)	 Türk Kooperatifçilik Kurumu Binası-Ankara	 International Co-operative Alliance ÜLKEMİZDE İCA ÜYESİ OLAN KOOPERATİF KURULUŞLAR 1. Türkiye Milli Kooperatifler Birliği 2. Türk Kooperatifçilik Kurumu 3. Pamukçu Ekipleri Kooperatifleri Birliği 4. Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği 5. Tarım
 Yardımlaşma Dayanışma Birlik	"Muhakkak surette birleşmede kuvvet vardır. Kooperatif yapmak, maddi mânevi kuvvetleri, zekâ ve maharetleri birleştirmektedir..." Mustafa Kemal Atatürk	Türk Kooperatifçilik Kurumu, Mustafa Kemal Atatürk'ün emri ile 20 Mayıs 1931 tarihinde İstanbul'da Türk Kooperatifçilik Cemiyeti adıyla kurulmuştur.
 KOOPERATİFÇİLİK KUTLAMASI TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU	TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU KOOPERATİFÇİLİK YAPILANIMIZ VE KOOPERATİFÇİLİK İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELERİN ABYE UYUMUNUN SAĞLANMASI İÇİN ÇALIŞMAKTADIR.	KARINCA KOOPERATİFÇİ ATATÜRK Hazırlayan V.Sadioğlu
		 KARINCA

*Araştırmacı Yazar (vsadioglu1960@hotmail.com)

TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU

20 Mayıs 1931'de İstanbul'da kuruldu
'Türk Kooperatifçilik Cemiyeti'dir İlk adı
1948 yılında bugünkü adını aldı, adı,
Türk Kooperatifçilik Kurumu oldu

Kooperatifçilikte bilimsel çalışmaları
Kooperatif düşüncesini yayması
Kooperatifçiliği sevdirmektir amacı
T. Kooperatifçilik Kurumu, Türkiye'nin onuru

Yararlı ve uzun ömürlü yayınları
Kooperatifçilikle ilgili danışmanlıkları
Eğitim ve araştırma çalışmalarıyla saygılı
T. Kooperatifçilik Kurumu, Türkiye'nin gururu
Yurt içinde başarılı, yurt dışında saygılı
450 seçkin üyesiyle etkin ve sıra dışı
Türk tarımına hizmettir amacı
T. Kooperatifçilik Kurumu, bir dünya markası

Vedat Sadioğlu

20 MAYIS 1931

Bir hatırlanma, bir hatırlatma
Kooperatifçiliğe özel, size özel bir gün
'Mutlu yıllar sana' ile bir kutlama
20 Mayıs 1931, güzel bir gün

20 Mayıs, bir kurumun ortaya çıkışı
Bir kurumun gelişmeye geçiştir
Bir kurumun büyümeye geçişi
20 Mayıs 1931, verimliliğe ilerleyiştir

20 Mayıs'ta 'Doğum Günü' yaşanır
Hangi yılda olursa durum aynıdır
Bu, bir kurumun kendi bayramıdır
20 Mayıs 1931, böyle kutlanır

Bilinen bir günün onaylanması
Veya özel bir günün hatırlanmasıdır
En çok güzel şeyler hatırlanır
20 Mayıs 1931, sevenlerle kutlanır

20 Mayıs 1931'de doğdu
Türk Kooperatifçilik Kurumu
94 yıldır başı dik ve gururlu
Doğum Günü'nün kutlu olsun
Türk Kooperatifçilik Kurumu

Vedat Sadioğlu

ŞEHİT BABASI

Hüseyin SAVCI*

Hatay-Gaziantep yolundan sola ayrılan dar, yer yer asfaltı bozuk yol köylerden geçip, etekleri maki, orta kesimleri çam, zirveye yakın meşe ağaçlarının arasından dağı aşarak yaylalara ulaşır. Genişçe bir düzlük oluşturan yaylaların diğer ucunda yine yüksek dağlar vardır. O dağların dönemeçli yollarından geçilerek yöresel deyişle “öte yüze” Akdeniz’e, İskenderun Körfezi’ne varılır.

Yol ayrımından sonraki ilk köyün en doğusunda, bahçeler arasında altı ahır kırmızı kiremitli ev köyün en yaşlısı Şeker Nine’nin evidir. Şeker Nine’nin gerçek adını da yaşını da pek kimse bilmez. Ne zaman bir çocuk görse cebinden hiç eksik etmediği şekerlerden verdiği için adı Şeker Nine kalmıştır. Oğlu Mehmet Ali’nin Kilis taraflarından kaçırıp getirdiği Makbule evlendikten beş yıl sonra, herkes “bu kadın kısır” diye kanaat getirmişken düşman çatlatırcasına hamile kalır. Akdeniz’in sarı sıcağı ovayı kavurduğu Haziranın son günü Şeker Nine ile Mehmet Ali tarladayken evde bir başına bir oğlan doğuran Makbule aşırı kan kaybı nedeniyle akşamüzeri hastaneye yetiştirilse de ancak bir hafta yaşar.

Şeker Nine torununu inek sütü ile besler, tek duası vardır; “Rabbim, bu öksüzü büyütmeden canımı alma”

Mehmet Ali oğluna sevip saydığı askerlikteki Komutanının adını verir ; Yavuz.

Yıllar çabuk geçmiş, Yavuz adı gibi yavuz bir delikanlı olmuştur. Şeker Nine de artık iyice yaşlanmıştır. Kulakları duymamakta, gözleri de iyice görmemektedir. Yavuz büyümüştür ya, artık Şeker Nine ölmeye hazırdır. En büyük korkusu elden ayaktan düşmektir. Bakacak kimsesi yoktur çünkü.

Hatay-Gaziantep yolu Suriye sınırına kuş uçuşu 10 kilometredir. Terör unsurları özellikle yaylacılar döndükten sonra yol ayrımı ile Aktepe, İslahiye arasındaki makilik alanlardan, köylerden mümkün olduğunca uzak güzergâhı kullanarak yaylalardan Anadolu’ya geçerler. Zaman zaman güvenlik güçleri ile çatıştıkları olur. Halk desteği olmadığı için bölgede tutunamazlarsa da geçişe yardımcı olmak üzere bir gurup teröristin Amanos Dağlarında bulunduğu bilinir.

Askerler köyün içinden zırhlı araçları ile terörist takibi için geçerken “göz” adı verilen pınarın

* Hsavci3155@gmail.com

başında durup dinlenir, köylüler askerlere çeşitli ikramlarda bulunurlardı. Yavuz çocukluğundan beri askerlerin vakur duruşlarına, ellerindeki pırıl pırıl silahlarına bakarak imrenir, asker olmayı hayal ederdi.

Yavuz'un üniversitede okuma şansı ekonomik nedenlerle söz konusu bile değildi. Liseden sonra bir yıl köyde dolaşıp, arkadaşları ile vakit geçirdi, tarlada çalıştı ama hayat çok zor, gelir çok azdı köyde.

Köyün Muhtarı Yavuz'a astsubay okuluna gitmesini önerince, çocukluk hayalleri yeniden depreşti. Okula girdikten sonra üst baş, yemek, harçlık sorun olmayacak, bir yıl sonra da rütbe takıp göreve başlayacak, maaş alacaktı. Yavuz'un aklına yattı, başka da çaresi yoktu.

Sınavlara girip kazandı. Eylül ayında astsubay okulunda 1,80 boyunda, kuzguni siyah saçları, çatık siyah kaşları, kömür karası gözleri, atletik vücut yapısı ile üniformasının hakkını veriyordu, ilk üç derece içinde mezun olmayı hedeflemekteydi. Birincilikle mezun oldu. Yavuz 30 Ağustos tarihinde rütbe taktı, diplomasını ve birincilik ödülünü Okul Komutanının elinden aldı. O çakı gibi bir astsubaydı artık.

Şimdi en büyük isteği pırıl pırıl üniforması içinde ana bildiği, kendisine bir kere bile sesini yükseltmeyen, hiç şikâyet etmeyen Şeker Ninesinin elini öpmekti. Nasıl da gururlanacaktı görünce, boynuna sarılacak, dualar edecek, "Yavuz'um" diyecekti. İlk maaşı ile babasına ceket, Şeker Ninesine de mor kadifeden elbiselik kumaş aldı, bir de bolca şeker. Mor kadifenin sebebi vardı; yaşlıca bir komşusu ile konuşurken "Hiç de değil, benim gönlüm hala genç, elime geçse mor kadifeden elbise giyerim" dediğini hiç unutmamıştı Yavuz Şeker Ninesinin.

Sabah Otobüsten inip, kuşluk vakti köye vardığında hem gururlu, hem heyecanlıydı. Babasını Şeker Ninesini çok özlemişti.

Eve doğru yaklaştığında bir tuhaflık hissetti Yavuz. Daha doğrusu bir his, tam anlam veremediği bir his. Bu mevsimde pek iş yoktu köyde, ekinler toplanmış, zeytin toplama mevsimi henüz gelmemişti.

Kapı aralıktı, içeri girdi babası divanda uzanmaktaydı. Şeker Nine'yi aradı gözleri, Şeker Nine yoktu.

Babası Yavuz'a sarıldı.

"-Baba Şeker Ninem nerede?"

"-Başımız sağ olsun Yavuz, dört ay kadar önce kaybettik. Sen yaşama sebebiydin, sen gittikten sonra yaşamak için sebebi kalmamıştı. Yaşlılıktan başka belli bir hastalığı yoktu ama yemeden içmeden kesildi. Birlikte sabah namazına kalkmıştık. Namazı kılıp yattık, sabah uyandığımda yatağında hareketsiz buldum. Sana haber vermedim, üzülmeysin diye."

Yavuz gözyaşlarını gizlemek için başını eğdi, içi yanıyordu, tüm sevinci yok olmuş, hayalleri yıkılmıştı. Kadife kumaş geç kalmıştı Şeker Nine'ye!

"-Baba, mezarına gidelim mi?"

"-Gidelim oğlum" dedi, Mehmet Ali.

Gittiler, el açıp dua ettiler, Yavuz mezar taşını öptü. Gözlerinden yaşlar akıyordu.

"-Elini öpecektim, mezar taşını öpmek varmış kismette" dedi.

Okul birincisi olduğu için tercih hakkı vardı, Yavuz Şark görevi istedi, bekârken ilk şark görevimi yaparım diye düşündü. Diyarbakır'ın Lice ilçesine çıktı tayini.

On beş gün meyil müddetinin on gününü köyünde geçirdi. Babası ve Şeker Nine'den sonra görmek istediğı biri daha vardı; Elif, muhtarın kızı. Lisede okurken Elif bir alt sınıftaydı. Elif güzel, güzel olduğu kadar ağırbaşlı bir kızdı. Yavuz Elif'i çok beğense de işsiz güçsüz biri olarak muhtarın kızına talip olmak akıl işi değildi, ama şimdi durum başkaydı.

Mehmet Ali'de artık eski Mehmet Ali değildi, bu güne bu gün asker babasıydı. Oğluyla gurur duyuyordu.

Yavuz Elif'i merak etse de kimseye bir şey soramıyordu. Sözlendi miydi? Kalbini çalan biri var mıydı? Kendisi için ne düşünürdü?

Muhtar Mehmet Ali ile Yavuz'u akşam yemeğine davet etti. Yavuz işte bunu hiç beklemiyordu. Kasabaya indi, en iyi pastaneden baklava aldı. Saç-sakal tıraşı oldu, şık bir gömlek pantolon giydi. Aklındaki soruların çoğunun cevabını alacaktı bu akşam.

Yemek sakın geçti, Şeker Nine'den konuşuldu daha çok. Elif ile bir kere bile göz göze gelmediler yemek boyunca, belli belirsiz makyaj yapıyordu Elif.

Yavuz yemek sonrası ellerini yıkamak için dışarıdaki lavaboya gittiğinde elinde havlu ile Elif geldi, "Sen kurtuldun köyden" dedi.

"-Sen de kurtulursun belli mi olur, tabi ki istiyorsan" dedi Yavuz.

"-Nasıl olacaksa artık!"

Yavuz havlu ile ellerini kurulayıp havluyu Elif'e verdi. İlk kez göz göze geldiler, Elif'in yanaklarının pembeleşmesi Yavuz'un gözünden kaçmadı. Elif tam arkasını dönüp gitmek üzereyken

"-Okuma yazmayı unuttun mu, yoksa hala okuyabiliyor musun?" dedi Yavuz.

"-Neden sordun?"

Bu kez Yavuz'un yüzü kızardı, bu da Elif'in gözünden kaçmadı.

"-Mektup okuyabilir misin diye merak ettim"

"-Heceleyerek te olsa okurum herhalde, mektubun kimden geldiğı önemli tabi."

Elif koşarak içeri girdi. Yavuz aklındaki tüm sorulara cevap bulmuştu. Çok mutluydu, içi içine sığmıyordu.

Dünya ne garip, üç gün önce Şeker Nine için gözyaşı dökerken bu gün bir başka kadın ayaklarını yerden kesiyor diye düşündü.

Köyden ayrılmadan önce muhtara uğrayıp veda etti, Elif dışarı çıkmadı ancak bahçe kapısından çıkarken Elif'in pencereden belli belirsiz el salladığını gördü.

Konuyu babasına açsa mıydı?

Baba-oğul şimdiye kadar hiç bu konuları konuşmamışlardı.

Yapamadı.

Yavuz en az ayda iki kez babasına mektup yazıyor, maaşının tam yarısını babasına gönderiyordu. Üçüncü mektupta dayanamadı, Elif'e mektup yazdı, bir zarfın içine koyarak üzerine "ELİF" yazdı, babasına yazdığı mektup zarfının içine koydu, mektubun sonunda not düştü.

"Baba, bu zarfı Elif'e verir misin? Haberi var."

Mehmet Ali zarfı açınca çok mutlu oldu, gururlandı "Babasının oğlu" dedi, "ne ara kızla konuştuysa artık!"

Mehmet Ali sanki gençlik günlerine geri dönmüştü, cebinde Elif'e verilecek mektup kalbi çarparak Muhtarın evinin sokağından geçiyor, bir ara Elif'i görmeyi umut ediyor, arada bir yanlış mı yapıyorum diye düşünüyor, ama emanetin yerine ulaşması gerektiği fikri hep ağır basıyordu. İkinci gün ikinci vakti Elif'i yalnız yakaladı. Sağına soluna bakarak mektubu uzattı, "Yavuz'un selamı var" dedi. Elif mektubu alırken elleri titriyor, kalp atışları neredeyse dışarıdan duyuluyordu. Mehmet Ali ondan daha iyi değildi. "Cevap yazmak istersen yarın bu saatlerde buradan geçerim. Başıyla belli belirsiz "Tamam" işareti yaptı Elif.

Yavuz Lice'de ilk yılını doldurmuştu. Bölgede terör olayları tırmanıyor, çatışmalar yaşanıyor, şehitler veriliyordu. Mehmet Ali'nin eli yüreğindeydi, oğlu için olduğu kadar diğer askerler için de dua ediyordu. Köyde bir kişi daha vardı, haberleri daha dikkatli dinleyen ve dua eden; Elif!

Yavuz ilk yılını doldurup 20 gün izne geldi geceleri uykusundan sıçrayarak uyanması Mehmet Ali'nin dikkatini çekti. Görevi ile ilgili hiç konuşmuyordu. Yalnızca bir kere "devriyeye çıktığımızda her kaya, her çalı bir tehlike, ateşin nereden ne zaman geleceği belli olmadığı için sürekli gergin oluyoruz, ne zamanki üzerimize ateş açılıyor, rahatlıyoruz. Artık saldırının nereden geldiğini biliyoruz" demişti. Mehmet Ali, insanın üzerine ateş açılınca rahatlamasının ne anlama geldiğini uzun uzun düşünmüş, sonunda anlayabilmişti.

Mehmet Ali'ye mektuplar daha sık gelir olmuştu, Köy yerinde Elif'e doğrudan ulaşamayan mektuplar, Mehmet Ali'ye ulaşıyordu. Aslında Mehmet Ali'ye'de doğrudan ulaşmıyordu, "Mehmet Ali KAYA, Gaziantep Yolu üzeri, Bakkal Ahmet Karatellik Eliyle" diye geliyor, Mehmet Ali her kasabaya inişinde bakkala uğrayıp mektubunu alıyor, cevabını postaneden gönderiyordu.

Bu mektup işi Mehmet Ali'yi rahatsız eder olmuştu. Kendini Muhtarın yerine koyuyor, yaptığı için yanlış olduğunu düşünüyordu. Sonunda Muhtarla konuşmaya karar verdi. Cuma namazı çıkışında Muhtarı yalnız yakaladı.

"-Muhtar sana bir diyeceğim var"

"-Buyur Mehmet Ali"

"-Nasıl diyeceğimi bilmiyorum ama söylemem lazım, Yavuz'la Elif mektuplaşıyorlar bir süredir."

Muhtar bir süre sessiz kaldı, yüzü asıldı. Nasıl mektuplaşıyorlar diye sormadı.

"-Elif'e de, Yavuz'a da güvenirim. Bizi utandıracak bir şey yapmazlar" dedi Muhtar.

Mehmet Ali çok rahatlamıştı. Muhtarın da onay verdiği anlamına geliyordu.

Yavuz ikinci izne geldiğinde Elif'i istemeye gidildi. Söz kesildi, Yavuz on gün izinle gelmişti, artık rahatça oturup konuşabiliyorlardı Elif'le. Muhtarın bahçesinde, ceviz ağacının altında oturuyorlardı.

Elif; "-Neden on gün geldin, artık köy seni sıkmaya mı başladı"

“-Yok, geri kalan yirmi gün iznimi alınca düşün yapacağım”

Elif uzanıp Yavuz’un yanağına bir öpücük kondurdu. Koşarak eve girdi.

Yavuz’un da Elif’in de asla unutmayacakları ilk ve son masum öpücüktü.

Eylül ayına planlamıştı Yavuz 20 günlük iznini. Üç yılını doldurup “Astsubay Kıdemli Çavuş” olacaktı.

Eylül ayının ikinci günü ihbar üzerine devriyeye çıkmışlardı. Lice-Kulp arasında teröristlerin görüldüğüne dair ihbar gelmişti. Sekiz kişilik bir öncü tim Üsteğmen Murat’ın komutasında bölgeye intikal etmişti, araçtan inerek dağlık arazide temkinli ilerliyorlardı.

Elleri tetikte dikkatliydi. El yapımı mayın tehlikesi vardı, her an taciz ateşi yiyebilirlerdi. Mersinli Uzman Çavuş Salih en tecrübeli olanlarıydı. Araziye hakim küçük bir tepeye tırmanmaya başladılar. Uzman Çavuş Salih sol önde gidiyordu, ortada Üsteğmen Murat vardı.

Üsteğmenle Salih arasında Yavuz. Tepeye vardıkları anda sol taraftan yayılım ateşi başladı. Salih yere düştü, üsteğmenin engellemesine fırsat vermeden Yavuz atıldı, Salih’i aşağı çekerken sol kulağının arkasına saplanan kurşunla ikisi birlikte aşağı yuvarlandılar.

Diğer askerler siper almışlardı çatışma devam ediyordu, üsteğmen telsizle hava desteği istedi, yaralımız var dedi. 15 dakika sonra helikopterler geldi, bölgeyi bombaladılar, helikopter sesini duyan terörist gurup ormanlık arazide dağıldı. Yoğun ateş altında onların da kayıpları vardı.

Akşam haberlerinde Milli Savunma Bakanlığı’nın bildirisi yayınlanıyordu; “Lice kırsalında teröristlerle güvenlik güçleri arasında çıkan silahlı çatışmada iki kahraman silah arkadaşımız şehit olmuş, 5 terörist hava unsurlarımızın da müdahalesi ile etkisiz hale getirilmiştir.

Şehitlerimize Allah’tan rahmet ülkemize ve şehitlerimizin ailelerine başsağlığı diliyoruz. Kanları yerde kalmayacaktır.”

Şehitlerin ismi açıklanmamıştı. Mehmet Ali o geceyi evin içinde sabaha kadar dolanarak geçirdi. İçinden sürekli dua ediyordu.

Sabah evin önüne ambulans ve askerleri görünce tüm umutları yok oldu, yıkıldı. Gelen binbaşının söylediklerini duymuyor, anlamıyordu. Akşamüzeri cenaze geldi, eve bayraklar asılmıştı. Şeker Nine’nin yanına kazıldı mezarı.

Üç gün ev gelen gidenle dolup taştı, uzaktan akrabaları geldiler, Muhtar ev sahipliği yaptı, Mehmet Ali tek kelime konuşmadı, ağlamadı. Elif cenazeye gelmedi. Herkes dağıldıktan sonra dördüncü gün tesadüfen Yavuz’un mezarı başında karşılaştılar. Mehmet Ali Elif’i görünce çözüldü. Öyle bir feryat kopardı ki, tüm köy Mehmet Ali’nin acı dolu feryadını duydu. Hayattaki tek dayanağı, tek varlığı gitmişti. Elif sessizce ağlıyordu.

Mehmet Ali’ye şehit ailesi maaşı bağlanmıştı, tek kuruşuna dokunmadı. Tarlasını, bahçesini sattı. Bir tek oturduğu ev kalmıştı. Evin çevresindeki meyve ağaçları bakımsızlıktan kurumuştı. Mehmet Ali camiye gitmiyor, bayramda bile insan içine çıkmıyordu. Elif’ten başka kimseye de kapıyı açmıyordu. Elif ara sıra yemek getiriyordu, boş kapları almaya geldiğinde yemeklere dokunulmadığını görünce o da vaz geçmişti.

Hayat devam ediyor, güneş hep olduğu gibi doğup batıyordu. İki yıl geçmişti Yavuz'un şehadetinin üzerinden.

Elif'le köye geçen yıl atanan öğretmen evlenmek istiyordu.

Elif Öğretmenle açık açık konuştu "Ben Yavuz'u çok sevdim, onun acısı benimle mezara kadar yaşayacak. Merak edeceğini düşünerek söylüyorum; eli elime değmedi.

Benimle evlenmek istersen bunları bilmen gerekir. Sana saygı duyarım ama sevmek için bu günden yarına söz veremem"

Öğretmen anlayışla ve saygıyla karşıladığını belirtti.

Köyün bayram yerinde, büyük çınarın altında düğün vardı. Çıplak ampullerin altında kadınlar, yaşlılar oturuyor, çocuklar bitmek tükenmek bilmeyen enerjileri ile koşturuyor, gençler halay çekiyordu.

Sesler bir anda kesildi, davul zurna sustu, halay çekenler durdu. Kalabalık ikiye ayrıldı, başlar o tarafa döndü. Mehmet Ali gelmişti.

Muhtar yerinden kalktı Mehmet Ali'ye doğru yürürken Mehmet Ali zurnacıya yöneldi. Yüzünde donuk bir ifade vardı, bakışları anlamsızdı.

Mehmet Ali aslında düğünlerin aranan adamıydı, çok güzel oynardı. Mehmet Ali Halaya girdiğinde herkes halay başını ona bırakırdı.

Zurnacının gözünün içine bakarak "Cezayir çal" dedi. Meydan boşaldı, Meydanda yalnızca Davulcu, zurnacı ve Mehmet Ali vardı.

Mehmet Ali kollarını iki yana açtı, oynamaya başladı, davulcu Mehmet Ali'nin, Mehmet Ali davulcunun etrafında dönüyordu.

Çok güzel oynuyor, müziğin tüm ritimlerinin hakkını veriyordu.

Cezayir'in harmanları savrulur,
Savrulur da sol yanına devrilir,
Sarı buğday samanından ayrılır,

Sokakları mermer taşlı,
Güzelleri kalem kaşlı Cezayir...

Yavuz sol tarafından kurşun yemişti. Her şey susmuş, meydanda dönen davulcu ile Mehmet Ali'ye odaklanmıştı gözler.

Gemilere çürük tahta dayanmaz,
Yiğitlere gaflet bastı uyanmaz,
Aman Allah buna canlar dayanmaz

Sokakları mermer taşlı,
Güzelleri kalem kaşlı Cezayir...

Elif'in gözlerinden yaşlar akıyordu, meydandaki tüm kadınlar gözyaşlarına boğulmuştu.

Cezayir'i bir ikindi bastılar,
Camilere çifte çanlar astılar,
Yiğitleri kurban diye kestiler.

Sokakları mermer taşlı,
Güzelleri kalem kaşlı Cezayir...

On beş dakika oynadı, kan ter içinde kalmıştı. Elif yerinden kalktı, gidip Mehmet Ali'ye sarıldı gelinliğiyle, gözyaşları birbirine karıştı.

Öğretmen yerinden kalkmadı, sabır ve saygıyla izliyordu. Mehmet Ali, Elif'in elinden tutarak damadın yanına götürdü. Konuşmadan öğretmenin elini sıktı.

Mehmet Ali geldiği gibi sessizce çıkıp gitti.

Meydanda arada bir duyulan hıçkırık seslerinden başka bir ses duyulmuyordu.

Mehmet Ali'yi bir daha gören duyan olmadı, öldü mü kaldı mı kimse bilmedi.

"90 YILDAN SEÇMELER,,

BİR MİLLİ VAZİFE

Kooperatif Postası
Karınca,

Haziran 1948, Sayı: 138, S. 5-6.

Yazan: Turgut AKKAŞ

İhtiras fırtınaları önünde gemisi parçalanan insanlık için kooperatifçilik Robenson'un sığındığı selâmet adası halini almağa başladı. Yüz sene içinde bu dava, mahdut toplulukları kanatları altında koruyan bir şefkat perisi olmaktan daha ileri bir değer kazanarak, bütün dünyaya ışık veren ilahi bir güneş haline geldi.

İkinci cihan harbinin baskısı altında bunalan her millet bu ölküye bir cankurtaran simidi gibi sarılmaktadır. Cumhuriyetten sonra bizde de bu alanda gelişmeler başladı.

Kooperatifçiliğin ilerleme temposu, her milletin ilim ve ahlak durumu ile mütenasip oluyor. Zaten bu ana şartların hâkim olmadığı yerlerde her teşebbüs dağılmağa mahkûmdur. Topluluğun, karşılıklı tesianüt içinde, müşterek hedeflere doğru yol alması her şeyden evvel bir terbiye ve yetiştirme işidir.

Bu hususta da iman, sevgi ve saygı duyguları en mühim rolleri oynarlar. Yalnız midesinin adamı olarak bu kubbe altında yaşayıp göçenlerden hiç birinin adını anmak kimsenin hatırına gelmez. Fakat bir mum gibi kendisini yakmak pahasına da olsa etrafına ışık veren cemiyet adamlarının sevgileri mukaddes bir emanet gibi nesillerden nesillere geçerek ebedileşir.

Bir kahvenin bile kırk yıl hatırını saymağı milli bir anane haline koyan Türklerde, cemiyet kahramanlarına bağlılık adeta ilahi bir din haline gelmiştir. Bu asıl geleneğe uyarak Türk Kooperatifçilik Kurumu, bugünkü davanın öncüleri arasında başta gelen Mithat Paşa'nın Taif zindanında boğulduğu 7 Mayıs 1884 tarihinde onun her sene hatıralarını anmayı bir vazife saymaktadır.

Bu milletin yaralarını sarmak için en zalim hançerlere göz kırpmadan bağrını açan bu büyük

adam, milli kalkınmamızın sihirli tılsımını miras olarak bırakmıştır. Onun açtığı nurlu yolu takip eden Balkan milletleri bile birçok sene evvel bizden ileri bir iktisadi teşkilâta kavuşmuş bulunuyor. Ne kadar göğsümüz kabarsa yeridir ki, onun ektiği sevgi ve fikir tohumları yabancı milletlerin kalbinde bile kök salacak kadar büyüktü, âlemşümuldu.

Mithat Paşa'nın yaşadığı devir, hakiki Kooperatif hareketlerinin doğum zamanına, tesadüf eder. Bu ülkünün babaları sayılan: İngiltere'de Robert Owen 1771 - 1858, Dr. William King 1786 - 1856, Rochdale önderleri 1844 Fransa'da Charles Fourier 1772 - 1844 Almanya'da Viktor Aime Huber 1800 - 1869, Herman Schulze Delitshe 1808 - 1883 Fredrich Wilhelm Raiffeisen 1818 - 1888 Mithat Paşa'nın 1822 - 1884 çağdaşlarıdır.

Bugün medeni seviyelerine imrendiğimiz bu milletler, kendi fikir babalarının açtığı yoldan gitmesini bilmişler ve bu sayede refaha ermişlerdir. Biz ise bu husustaki gaflet ve hatalarımızın cezası içinde hala çırpınmaktayız. Ne acı şey...

Topluluğun sihirli kudretini harekete getirerek yalnız kendi kaynaklarımızla milli kalkınmanın muvaffakiyetli misallerini veren büyük adamı biz unuttuk. Fakat yabancı komşu milletler onun heykelini dikecek kadar sevgi göstermesini bildiler ve açtığı nurlu yolu takip ettiler.

Haydi, istibdat devirlerinde, bu aziz şehidi takdis etmek bir suçtu, açtığı yolu takip etmek günahı. Fakat Cumhuriyet devrinde bu mübarek şehide gerektiği kadar değer vermesini bilemedik.

İleri bir Türkiye davası için zindanlarda sürünen ve hala bir heykelini dikmek kimsenin hatırına gelmeyen o neslin kahraman şairi Namık Kemal;

“Ölürsem görmeden millette ümit ettiğim feyzi - Yazılsın senk-i kabrime vatan mahzun... ben mahzun...” diye haykırarak ruhunu teslim etmişti. Taif'te boğulan Mithat Paşa'nın bu gün hala mezarında gözleri açıksa, millette ümit ettiği feyzi görmenin hasretinden olsa gerek.

Bu milli kahramana karşı gün geçtikçe derinleşen saygı ve sevgimizin bir nişanesi olarak, (Bulgarlardan sonra olsun) heykelini Ziraat Bankamızın bahçesine veya Kültür Parka dikemediğimiz müddetçe, milli bir ar ve hicap altında ezilmeğe ve ter dökmeğe mahkûmuz.

Türk Kooperatifçilik Kurumu ile Ziraat Bankamızın bu vazifeyi yerine getirmekte büyük ve şerefli faaliyetlerini beklemek hakkımız

Kooperatif Postası
Karinca,

Temmuz 1948, Sayı: 139, S. 28.

Çeviren: Fethi TETİKO

150 yıl evvel, sanayi inkılâbının başlangıcında her doğan üç çocuktan birinin doğduktan biraz sonra ve herhalde 12 ay içinde öleceği hesap ediliyor ve ancak iki çocuğun bir yaşını aşacağı düşünülüyordu. Bu tehlikeli yaş atlatıldıktan sonra yaşamaları ihtimali daha müsaitti.

Yetmiş sene evvel İsviçre'de, binde 198 çocuk, doğduktan sonra 12 ay içinde hayata gözlerini yumuyordu. Yani sağ olarak bir yaşını geçenlerin adedi binde 802'yi geçmiyordu. Bu tarihten otuz yıl sonra mühim terakkiler görülmekle beraber, yine ölenlerin adedi binde 134'ü bulunuyordu.

Birinci dünya harbinden evvel, yeni doğanların bu ölüm nispeti binde 99'a düşmüştü. Yani doğan çocukların onda biri bir yaşına girmeden ölüyordu. İkinci dünya harbi başlamadan evvel, yani 1936-1940 yıllarında bu nispet biraz daha düşmüştü ve bu suretle ölüme karşı savaşta bir terakki daha görölüyordu.

Doğan çocukların binde 955'i, bir yıldan fazla ve daha çok yıllar yaşayabiliyordu. 1943 senesinde, bu ölüm nispeti binde 40'a düşmüştü ki, bu ondan 70 yıl evvelkinin beşte biri demektir.

Bu terakki devam edecek midir? Şüphesiz, sağlık, gıda vesaire işlerinde 1871 yılından beri görülen terakkilerin neticesi olarak ölüm nispetinin %20'den %4'e düşmesi mühim bir değişikliktir. O vakit yeni doğan çocukların beşte biri ölmekte iken şimdi yirmi beşte biri ölüyor. Bu yüzde dört nispet üzere ölenlerin sayısı binde artık 160 değil fakat bunun beşte birini bulmaktadır.

Bu nispet dâhilinde azalma devam ettikçe muhtemel bir ölüm nispeti binde 8'e düşecek, yani yeni doğan 500 çocuğun ancak 4'ü ölebilecektir. Bu gaye birdenbire tahakkuk etmez sayılamaz, bununla beraber son yüz yıl içinde gördüğümüz terakkiler, bundan sonra şüphesiz ki, güçlükle vücuda gelecektir.

Mütevazı bir şekilde, İsviçre'de 1943 yılında ölen ilk yaşındaki çocukların ölüm nispetini 40 değil, fakat 20 olarak kabul edelim. Bu tarihte nüfus kayıtlarında 83049 doğum ve 3305 ölüm görölmekte idi. Bizim ihtimalimize göre yalnız 1650 çocuğun ölmesi lazım geliyordu. Yukarı mütevazı diye tavsif ettiğimiz ve hakikatte pek büyük olan bu muvaffakiyet tahakkuk edebilecek midir? Sathi bir iyimserliğe düşmeden bu suale müspet bir cevap verebiliriz.

Birçok sebepler bunu tasdik etmektedir: Elde edilen vasati nispet olan 40 sayısı erkek ve kız çocuklar içindir ki, erkeklerin ölüm nispeti, 45 ve kızların ki 34'dür. Burada da görüyoruz ki, yaşamak şansı kadınlarda daha fazladır.

Sonra bu 40 sayısı meşru ve gayrimeşru çocukların vasatisidir. Gayrimeşru çocukların yaşama imkânları daha az olup ölüm nispeti öbürlerinin hemen iki mislini bulmaktadır. Yalnız meşru çocukların ölüm nispeti 40 değil 39'dur. Esasen doğan çocukların pek büyük bir kısmını meşru çocuklar teşkil etmektedir.

Üçüncü bir sebep de, bu 40 rakamının İsviçre'deki umumi nispeti yani hem şehirlerdeki hem de köylerdeki nispetin vasatisini ifade etmesidir. Şehirlerarasında bu ölüm nispeti bakımından farklar mevcuttur.

Sonra zengin olan mıntıkalarla fakir mıntıklar arasında da bir nispet farkı mevcuttur. Zengin ailelerin çocuklarında daha fazla şans vardır. Sefaletin hâkim olduğu yerlerde çocuk ölümüne daha fazla rastlanmaktadır. Mesela, İngiltere'de bu harpten evvel, vasati çocuk ölümü nispeti binde 55 olmasına rağmen müreffeh ailelerde bu nispet ancak binde 20'yi ve fakir ailelerde hemen binde yüzü bulmakta idi. Bazı şehirlerde ise vasati binde otuzdan aşağıya düşmüştü.

Bundan anlaşılıyor ki, esas itibariyle mevzuu bahis terakkiye vasıl olmak imkânsız değildir, şu kadarki, bugünün fevkalade bulduğumuz içtimai ve sıhhi şartları yarın için ancak vasati mahiyette olsun.

RAIFFEISEN KOOPERATİFLERİNİN YÜZÜNCÜ YILI

Kooperatif Postası
Karinca,

Ağustos 1948, Sayı: 140, S. 24.

Yüz sene evvel Almanya'da büyük bir kıtlık hüküm sürüyordu. Bilhassa cılız, bereketsiz toprakları ekip biçmek mecburiyetinde kalan dağlık bölge sakinleri, hayatlarını idame ettirecek vasıtalar hususunda, büyük bir sıkıntıya düşmüşlerdi. Sürekli yağmurlar tohumları mahvettiği için 1846 yazında hiç mahsul olmadı.

Westerwald'ın kıtlık içinde bulunan mıntıklarından birinde, Veverbusch'ta genç bir idareci olan Friedrich Wilhelm Raiffeisen işbaşında idi. Altenkirchen kaymakamı Krallık deposundan onun mıntikasına 150 kile un tahsis etmişti. Devletin temin ettiği bu unun mümkün mertebe fakir kimselere, fakat peşin para ile tevzi edilmesi sıkı sıkıya emredilmişti. Fakat bu suretle fakirlere yardım edilmiş olmuyordu. Zira peşin verecek paraları yoktu.

Raiffeisen unun bedelini peşin ödeyen fakirlerden müteşekkil gönüllü bir komisyon kurdu. Bunu gerçekleştirmek için istikraz yapıldı ve reji işletmesi şeklinde bir fırın kuruldu. Bu suretle de dizi bir fiyatla ekmek teminine muvaffak olundu. Westerwald zenginlerinin yüksek bir ekmek fiyatı ödemeğe mecbur tutulmasına mukabil, fakirlere ekmeği % 50 daha ucuza almak imkânı bahsedildi. Başarı büyüktü. Köylüye tohumluk temini hususunda da yardım edilmek lazım geliyordu. Raiffeisen tohumluk patates ve ekin de temin etti. Bunların bedelini de mahallin odun sat ışından elde edilen para ve idare âmirinin kefalet suretiyle vaki yardımı ile ödedi. Böylece o, hem kıtlığı, hem de pahalılığı yendi. Bu, önce hayırperverine bir hareketli fakat bu hareketten kooperatif yardımlaşması ortaya çıktı.

Bu suretle kuvvetlerin birleşmesiyle nelere kadir olunabileceği ispat ediliyordu. Bu, aynı zamanda, Veverbusch istihlak kooperatifinin kurulmasına doğru atılmış bir adımdı. Kooperatif prensiplerine dayanan Raiffeisen ikraz sandıklarının doğum yeri işte burasıdır. Bu sandıkların vazifesi, en küçük ziraat işletmesine bile suni gübre, tohumluk, hayvan yemi ve ziraat makineleri temin ederek zirai istihsal teşvik etmektir.

Bundan başka Raiffeisen kooperatiflerinin bir vazifesi de zirai mahsulleri muayyen piyasalara sevk ederek çiftçiyi hilekâr tüccarın elinden kurtarmaktır.

1933 yılından önce Almanya'da 20,000 donatım, sürüm, kıymetlendirme ve imal kooperatifi vardı. İlk kooperatif halkın beslenmesini kolaylaştırmağa âmil olmak istemişti. Bugün de ziraat sahasındaki kooperatiflerin halkın beslenmesinde büyük bir önemi vardır.

(Kostungenessenschaftliche Rundschau, Hamburg) Bir İsviçre ikraz sandıkları birliğine (Raiffeisen sistemi) 1945'te ceman 80.000 üyesi olan 805 sandık dâhildi ve bu sandıklarda mevduatı olanların adedi 300.000'i aşırıyordu. Mevduat 428, ihtiyatlar da 26 milyon frankı buluyordu. Birlik ise aynı yılda 67 milyon franklık ödenmiş hisseye, 2.35 milyon ihtiyata sahipti. Ciro su da 925 milyon franka varıyordu.

Genossenschaftlichen Volksbalat'tan

Çeviren. : S. S.

**YURT ÖLÇÜSÜNDE
KALKINMANIN TEK YOLU
HAKİKİ KOOPERATİFÇİLİĞİN
KÖKLEŞMESİYLE KABİLDİR**

Kooperatif Postası
Karinca,

Eylül 1948, Sayı: 141, S. 9-10.

Yazan: Mennan YİĞİTER

İkinci Cihan Harbinin bütün dünyada yaptığı ekonomik tahribat harbe giren ve girmeyen milletlere dolayısıyla sirayet etmiştir. Gerçekten bugünkü hayat şartları insanların kendi kabuğuna çekilerek toplum hayatından uzak yaşamasına imkân vermediği gibi milletlerin de tam bir otarşi hayatı sürmesine müsait değildir, tabiri caiz ise her millet zinciri tamamlayan bir halkadır. Bu halkalarda vukua gelecek her çeşit düzensizlik diğer halkalara da sirayet etmektedir. Bilhassa ekonomik düzensizlik diğer hadiselerle nazaran daha çabuk ve geniş akislerle yayılmakta ve daha bariz neticeler doğurmaktadır.

Bu bakımdan bir havuza atılan taşın daireler halinde dalgalanarak havuzun kıyılarına çarpması ne kadar tabii ise bir milletin ekonomik nizamında husule gelen düzensizlik diğer milletlerin de bünyesine az veya çok tesir etmesi o kadar tabiidir.

Bu arada bir de o milletin gerek müstahsili, gerekse müstehliki teşkilatlanmaması ise ekonomik nizamdaki düzensizliğin tevlit edeceği neticeler o nispette tahripkâr olur. Tabiatıyla bunun ıslahı da o derecede güçtür.

Nitekim harp sonrası dünya ekonomik nizamında vukua gelen sarsıntının yurdumuzda da akisleri olmuştur. Bilhassa istihsal, istihlak ve nakliyat sahalarında olduğu kadar kredi işlerindeki mevcut bozukluk da buna inzimam edince her ailenin geçim durumu büsbütün ağırlaşmıştır.

Harp sonrası dünyaca bu durumda olan bütün milletlerin birçoğunun bize nazaran kötü tarafları yurtları düşman çizmeleri altında çiğnenmiş ve harap olmuş birçok istihsal vasıtaları düşman tarafından başka yerlere nakledilmiş ve iş yapma çağında olan genç elemanları ise ya esir edilmiş veyahut da harpte sakatlanmış olduğundan, iş yapma kudretini kaybetmiştir. Buna mukabil bu memleketlerde mevcut kooperatif organizasyonları harp sonrası ufak bir himmetle tekrar faaliyete geçerek ekonomik nizamdaki bu düzensizliği imkân nispetinde ıslah etmiştir.

Gerçekten Ramadye kabinesi iş başına geldiği zaman (bu zat aynı zamanda, bir kooperatifçidir) Fransa'da hayatın ucuzlatılması konusunda kooperatifler merkez heyeti ile yaptığı görüşme sonunda Kooperatifler Birliği satışlarda yaptığı % 7 tenzilât sayesinde istihlak maddelerinde bu nispette ucuzluk hâsıl olmuştur.

Halen Türkiye'deki kooperatifleri tetkik etmekte olan Kıbrıs Kooperatifleri tescilci uzman yardımcısının Kıbrıs kooperatifleri hakkında verdiği izahata nazaran bu memlekette 600 kooperatif mevcut olduğu, bu kooperatifler üyelerinin kredi ihtiyaçlarını karşıladığı bütün üyelerin kooperatiflerde mevduatı olduğu anlaşılmaktadır.

Kıbrıs gibi küçük bir adada kooperatifçiliğin on yıllık tatbikatı sonunda sağladığı faydalar ise, fakir ve zaruret dolayısıyla başka memleketlere göçen halkın muhacereti durduğu gibi bunların yekdiğerine dayanışması sayesinde kooperatiflerde önemli varlıkların birikmesi mümkün olmuştur.

Kooperatifçilik tatbik edildiği yerlerde bu kurumların ekonomik nizamda oynadığı role iki kuvvetli

misal, bu vakaları taaddüt ettirsek görürüz ki, hakiki kooperatifçiliğin tatbik edildiği yerlerde gerek köylünün gerekse şehirlinin kısa bir zamanda kalkındığı görülmektedir.

Bizde kooperatifçilik başlangıcı Mithat Paşa'nın Tuna valisi olduğu tarihlere kadar dayanır. Ancak Mithat Paşa'nın şahsi gayret ve iradesiyle yürüyen bu teşkilat bazı değişiklikler geçirdikten sonra Ziraat Bankasının nüvesini teşkil etmiştir. Birinci umumi harpte de kurulmuş olan kooperatifler ise harp sonunda yıkılmışlardır.

1914 yılında Ege bölgesinde incir kooperatifleri de umumi harp ve kurtuluş savaşı esnasında duraklamış ise de, istiklal savaşıdan sonra yine faaliyete başlamıştır. Bu bakımdan yurdumuzda kooperatif hareketleri devamlı surette Cumhuriyetin ilânından sonra başlar.

Gerçekten bir taraftan ticaret kanununa kooperatiflere ait hükümler konulmuş, diğer taraftan 1924'de 498 sayılı itibari zirai birlikleri 1924 yılında 1470 sayılı kredi kooperatifleri ve 1935 yılında 2834 sayılı tarım satış ve 1836 sayılı tarım kredi kooperatifleri kanunları çıkarılmıştır.

1923 - 1935 yılları arasında çıkan bu kanunlardan halen yürürlükte olan Ticaret Kanunu ile 2834 ve 2836 sayılı kanunlardır. Kooperatif prensiplerinden uzak olarak tedvin edilen bu kanunlar belki bir müddet için güdümlü sair kooperatifçilik yapılması bakımından faydalı olmuştur. Ancak hakiki kooperatif prensiplerinin yurdumuzda gelişmesini sağlayamamıştır.

Nitekim harp sonrası ekonomik nizamında hâsıl olan çöküntüleri önleyici tedbirlere başvurulmuş ise de, bilhassa hayat pahalılığını önleyecek yegâne kurumlar olan istihlak kooperatiflerinden faydalanılamamış ve binnetice hayat pahalılığı davası halledilememiştir. Keza kredi kooperatifleri 10 yıllık bir tatbikattan sonra ancak 23 milyonu aşan bir varlık temin etmişlerse de üye mevduatı kabul etmeyen ve üyelerin hissesi muayyen bir miktarı aşmayan bu kooperatiflerde bugünkü plasmanlarla köylünün kredi ihtiyacını karşılayamamıştır. Esasen bu kooperatifler mevduatı kabul etseler de üyelerin bu kurumlara mevduat yatırmaları mantık an kabil değildir.

Zira bizdeki kredi kooperatifleri hudutsuz sorumlu ve zincirleme kefalet esasına dayanan kurumlar olmasına rağmen 5 - 10 köyün halinin içine alan ve yekdiğerini tanımayan insanların topluluğudur. Hâlbuki hakiki kredi kooperatifçiliğinin geliştiği yerlerde üyelerin sorumluları yine hudutsuz olmakla beraber, ancak bir köyün halkını içine alan kurumlardır. Bu bakımdan üyelerin hepsi birbirinin durumunu bildiği için yekdiğerine itimadı olan anlaşmış kimselerdir. Böyle bir kooperatife üye seve seve mevduatta bulunur. Kredi kooperatiflerinde mevduat teşekkülün devam ve bakası için elzemdir.

Kendi dayanışmalarına inanmayan ve hariçten temin edilecek faizli para ile yaşayan kurumlar faiz nispeti ne kadar da düşük olsa büyük varlık gösteremezler. Hele bizde olduğu gibi yönetim ve denetçi kurulları da mevzuatı tamamlamak üzere seçilmiş organlar olursa yani kendi kurumlarını kendileri idare etmezlerse üyelerin bu kurumlara olan bağlılığı büsbütün sarsılır.

Tarım satış kooperatifleri içinde aynı görüş ve mütalaa serdedilebilir. Her şeyden evvel bu kurumlar müstahsilin kurduğu topluluklardır. Binaenaleyh giriş ve çıkış serbest olması lazımdır. Her türlü idareci kooperatifin organları tarafından tayin edilmesi şarttır. Bu kurumlar kendi teşkilâtını kendisi kontrol eder.

Bunun üstünde Devletin ancak amme velayeti bakımından kontrolü vardır. Görülüyor ki, yukarıdan beri bahsettiğimiz hadiseler her şeyden önce bir kanun konusudur. Bu bakımdan bir kooperatif kanununa katıyetle ihtiyaç vardır.

Kooperatif prensiplerini tamamen içine alan bir kanunun yürürlüğe girmesi müteakip yapı, istihlak, küçük sanat, tarım kredi ve satış kooperatifleri ve bunların birlikleri bu kanuna uydurulduğu gün Türkiye'de kooperatifçilik başlar.

Böyle bir kanuna ve bu kanuna göre kurulmuş kooperatif ve birliklere sahip olduğumuz gün her türlü ekonomik sarsıntılara göğüs gerecek durumda oluruz.

Nihayet yurt ölçüsünde kalkınmamızın tek çıkar yolu da bu yoldur.

Mühim bir konu

Kooperatif Postası
Karinca,

Eylül 1948, Sayı: 141, S. 11-12.

Dr. Nejdett Köktürk

Tam bir yıldan beri gerek hükümet adamlarımızın demeçleri gerekse çeşitli yayınlar dikkatle incelenecek olursa, yurdumuzun önemli ekonomik, bir olayı ile karşılaşırız. Bazı mahsullerimizin bolluğuna rağmen, ihraç etmekte sıkıntı çekmemiz, her vatandaşı ilgilendirmesi, düşünceye sevk etmesi gereken mühim bir dayadın Zirai istihsalde mevcut olan bu muvazenesizliğin halli bugün yurt ölçüsünde bir zaruret olarak kendini hissettirmektedir. Hayat pahalılığına rağmen müstahsil malını ucuz satılmakta, tüccar elindekini ihraç edememekte ve aynı maddelerin iç istihlakı de artırılmamaktadır.

İlk bakışta birbirinden ayrı gibi görünen fakat aslında bir zincirin halkaları gibi birbirine bağlı olan meselelerin halli, genel yaşayışınıza tesir edecek bir mahiyet arz etmektedir.

Hepimiz okuyor ve istiyoruz: tütünlerimiz ihraç edilemiyor, fındıklarımız satılamıyor. Acaba neden? Gerçekten, tütün bugün Avrupa'da fazlalık gösteren bir matahtır. Ancak, bunun elden çıkarılması Avrupa'nın bugünkü aç durumu karşısında gıda maddeleri ve ham maddeler mevzularından daha önemli olarak başa alınacak kadar Avrupalıları ilgilendirebilir mi?

Hükümetimizin bütün hassasiyetine ve mevzuu ehemmiyetle ele almış ve hatta Paris'teki 16 devlet konferansına mütehasıs heyetler göndermiş olmasına rağmen, çok kanlı bir harpten perişan çıkan Avrupa'nın ihtiyaçları karşısında dava istediğimiz ve beklediğimiz gibi neticelenebilecek midir? Bunu hiç tahmin etmiyoruz.

Bizce davanın önemli tarafı, mevcut stokları eritmekten ziyade, gelecek yıllarda böyle bir vaziyete düşmemek için ibret alıp şimdiden gerekli hazırlıkları yapmamız ve tedbirleri alabilmemizdir. Dünyanın bugünkü ekonomik durumu gerçekten çok gariptir. Müstahsil memleketler mahsullerini satamamakta, müstehlik memleketler de ihtiyaçları bulunan maddeleri temin edememektedirler. Çünkü dünya milletlerinin büyük bir kısmı açlık ve sefalet içindedir. Fertler ve cemiyetler yaşayabilmek için yiyecek maddeleri ve çalışabilmek için de ham madde tedarikinde güçlük çekmektedirler. Şu halde köylü ve şehirli bütün müstahsile düşen bir vazife vardır: "Ne yetiştirmeliyim ki, malımı kolaylıkla elimden çıkarayım? Ne ekmeliyim ki, mahsulümü iyi bir fiyatla satabilmeliyim?" diye düşünmek.

Dünya piyasalarını tetkik edecek olursak ziraat mahsullerine ezcümle hububat, yağlı tanelere ve nebatî yağlara büyük bir ihtiyaç duyduğu ve talebin fazla olduğu görülür. Yalnız meselenin ehemmiyetli bir noktası da ihtiyacın büyüklüğüne rağmen ıslah edilmemiş bir tohumdan elde edilen bir mahsulün, iptidai vasıtalarla yapılan gelişigüzel bir istihsalin rağbet görmediğidir. Yurt

davalarının hallini yalnız hükümetten beklemenin, ekseriyet tarafından ifrata varıldığını iddia edilen devletçiliğe bizi sürüklediği muhakkaktır. Şu halde vatandaşın sağlayacak tedbirleri teker teker ve müştereken alma zamanı gelmiştir.

Hiç şüphe yok ki, milletlerin hususiyetleri ancak geleneklerinin devamı ve bunlara karşı gösterilen saygının ehemmiyeti ile meydana gelmektedir. Ancak bu gelenekçiliği geri ve iptidai adetleri ve usulleri devam ettirmek şeklinde anladığımız gün, ekonomik ve sosyal krizlerle karşılaşmamız mukadderdir. Ecdada saygı milli terbiyemiz iktizasıdır. Yeniliğe karşı koyma mücadeledir. Mücadele daima yeni hamleler isteyen bir çalışma sistemidir. Yaşayan çalışmaya mecburdur. Çalışan, rakibini kollamadığı, onu yenmeye gayret sarf etmediği takdirde yenilmeye, bozguna uğramaya mahkûmdur.

Köylümüzden şehirlimize, belediyelerimizden hükümetimize kadar büyük bir ekonomik ve mali buhran geçirmekteyiz. Harp görmemiş bir memleketin mesut çocukları sıfatıyla bu buhranı önlemeye çalışmak şahsi ve vatani bir vazifedir.

Hükümetimiz büyük bir tasarruf hareketine girmiştir. Bu tedbir tek başına kurtarıcı olmak vasfından mahrumdur. Yalnız tasarruf etmek kâfi değildir. Daha fazla kazanmak lazımdır.

Daha fazla kazanan daha fazla vergi vermesine rağmen daha müreffeh yaşar. Daha fazla kazanmanın çarelerini araştırmak, bulmak ve tatbik etmek birimizin ve hepimizin lehinedir. Bunun için de hepimiz kendi çapında istihsalini ıslah ve tanzim etmek zorundadır. Karşılaştığımız ekonomik ve mali krizi önleme çareleri:

- 1 - İstihsalin nevi,
- 2 - İstihsalin şekli,
- 3 - Mahsulün nakli ve,
- 4 - Mahsulün satılması, daha geniş anlamıyla ihracı, gibi dört taraflı bir dava karşımıza çıkmaktadır.

Müstahsil artık bugün babasından öğrendiği ve devir aldığı tohumunu ıslah etmez, istihsal tarzını değiştirmez ve hatta zamanın icaplarına göre mahsulün nevini değiştirmezse fakir ve aç kalmak durumuna düşecektir. Bu itibarla köylüsünden şehirlisine, köy öğretmeninden bakanına kadar herkes istihsal davasını ele almak mevkiinde ve mesuliyetindedir.

Verimsiz bir tohumla ve karasabanla istihsal yapan, kağıdı ile nakliyatım başarmaya çalışan bir millet yalnız kış zahiresini yetiştiren iptidai bir adamdan farksızdır. Bu yazının mevzuu, ıslah edilmiş tohumları ve ileri istihsal şekillerini ve münakale vasıtalarını tanıtmak değildir. Aynı bir ihtisas konusu olan bu davanın memleketimizde yeter derecede mütehassısları ve teşekkülleri vardır. Mesele bunlarla işbirliği yapmak, öğrenmek ve öğretmektir. Dava çetin olmakla beraber halli imkânsız değildir. İyi niyet ve gayret başarının yarısını Sağlar. Müşterek hareket ve devam ettirmek başarının diğer yarısıdır.

İktisadi davalar, politika dışında halledilmesi gereken yurt meseleleridir. Partiler çoğalabilir, hükümetler değişebilir. Değişmeyen ferdin ve memleketin ihtiyacı ve refahıdır. Hangi parti iktidarda olursa olsun, devlet teşkilatı bakidir ve hükümet her zaman vatandaşın emrinde ve onun hizmetindedir. Milli istihsal müşterek hareketi en fazla isteyen bir memleket meselesidir.

İktisadi meselelerde müşterek hareketi en kolay sağlayan teşekküllerin başında kooperatifler, kooperatifin hakiki anlamıyla gelir. Küçük sermayelerle sayısız ortakların kuracağı istihsal kooperatifleri, bilgi sahibi insanların elinde ve verimli bir teşekkül olarak meydana çıkar. Birlik kuvvet yaratır. Topluluk fikirlerin açıklanmasını ve gelişmesini sağlar.

Yurdumuzda geniş ve çeşitli mahsullerin yetişmesini sağlayacak tabiat kuvvetleri ziyadesiyle vardır. Asrımız tabiatın verimini arttıran teknik bilgi ve vasıtaları bulmuş ve çoğaltmıştır.

Memleketimiz bölgelerinin hususiyetlerine göre tanzim edilecek bir istihsal sayesinde kolaylıkla mümkündür. Bunun için de kabuğumuzdan dışarı çıkmamız, memleket vE dünya ihtiyaçlarını araştırmamız lazımdır.

Mal satmanın genel olarak iki şekli vardır:

1 - Bildiğini yetiştirmek ve elindeki satmaya çalışmak.

2 - Öğrendiğini yetiştirmek ve aranan/ satmaktır.

Biz bugün ecdattan kalma bir bilgi ile aynı mahsulü aynı iptidai usullerle yetiştirmekte ve elde ettiğimizi satın alması için dünyayı zorlamaktayız. Tütün davası bunun tipik misalini teşkil eder.

Arananı öğrenmek ve onu yetiştirmek de kâfi değildir. Bunun iyisini ve en ucuzunu vermek satıcılığın en önemli bir unsurudur. Kötü mal satmak ne kadar müşkül ise, pahalı mal satmak da aynı derecede zordur. Normal ticarete esas prensip, çok kârla az mal yerine, az kârla çok mal devretmektir. 100 satıp on kazanmaktansa 1000 satıp elli kazanmak daha verimlidir ve devamlıdır.

Hükümetin ihraç politikasıyla meşgul olmağa ve istihsalı ona göre ayarlamağa da lüzum yoktur. Böyle tedbirler ihtiyaçlara göre ayarlanır. Yurdun en mühim gıda maddesi olan hububatın bile, yurt ihtiyacından fazla istihsal edildiği zaman, ihracına derhal müsaade edilmesi tabiidir.

Görülüyor ki, dava çok, taraflı fakat kazançlı ve ferahlatıcıdır. Şu halde ülkümüz iyi mahsul, bol istihsal olmalıdır. Ana hatlarını genel olarak yukarıda sıraladığımız istihsal davamızın problemlerini gelecek yazılarımızda birer birer ele alacağız.

“Ülkü” dergisinden

Sayı: 21 Eylül 1948

Kooperatif, elele verip çalışmayı öğreten ve hep birlikte
kazanmayı sağlayan bir teşekküldür.

**SIHHAT VE
İKTİSAT**

Kooperatif Postası
Karınca,

Aralık 1948, Sayı: 144, S. 26-30.

Yazan: Dr. Şerif KORKUT
Burdur Milletvekili

İktisadi tekâmülün temeli sağlıktır. “Her şeyin başı sağlıktır” diye halk arasındaki deyiş bu ifademizin dayanağıdır. Verim ancak bununla sağlanabilir. Sağlık yetersizliğinden ötürü savunma kabiliyeti henüz sıfırla başlayan insan yaratık’ çocuğun çok ölümü kadar tabii bir şey olamaz. Çocuk ölümünde, israf, hayata başlangıçta, hiçlenme başlaması demektir.

Hastalık, sıhhsizlik ve gıdasızlık, insan veriminin en düşük noktada bulunmasına sebeptir.

Bu kötü şartlar altında yığınların çalışma günleri heder olur gider. Zekâ durgunlaşır. Aksülâmel kalmaz. Çalışmayan ellerden ötürü verimli mümbit toprakları işleyemez olurlar. İnsan mesaisi bu itibarla zaafa uğramıştır. Çocuk ölümü çoktur. Çalışacak eller yoktur. Verimli toprak, suların düzensizliğinden ötürü bataklık halindedir. Normal ekime elverişli değildir. Bu sıhhsizlik ve zekâ, durgunluğunun kurbanı olan köylü menfaatini müdrîk olmayışı dolayısıyla ve bataklıklardaki miyasmatik havanın yarattığı korkunç hastalık ve sıhhsizliklerden tevehhüm ederek daha verimsiz, daha az mümbit ve daha çok çalışmayı isteyen dağlara iltica eder (yaylaya hava tebdili adıyla çıkış). Ormanları yok eden bu ekmek kazanma faaliyeti, cevvi hususiyette yağmurların intizamına da engel olarak sel akımlarına sebebiyet verir. Sıhhat bozukluğunun daha tehlikeli bir hadde varmasına yol açar. Bu itibarla yıllarca süren; iktisaden refah temin edilmedikçe sıhhi tedbirleri kâmil surette ele almanın imkânı olmadığı nazariyesinin iptali artık bir zarurettir.

İktisadi gelişmenin, sıhhi düzensizlik ve sıhhi bozgun dolayısıyla tökezlenmesi sürüp gidecektir. Daha 25 yıl geçse dahi iktisadi yükselmeği bekleyişimiz bir ümit yerine geçecektir. Sıhhat hususlarına ihtimamla ve dikkatle başlamak, tamamlamak tatbikatta lostrallıktan çıkıp her derdin yeter derecede derman bulmağa imkân hâsıl olmayacaktır.

Fikrin inkişafına da mani olan bu sıhhsizliğin neticesi olarak bünyemizin tekamülüne engel olduğu gibi zeka durgunluğu arttıkça köylü çocuklarının ilkokullarda muvaffakiyetsizliği bir afet şekline girecektir. Mevcut nüfusun 13-14 milyonu köyde bulunan yıkım iş alanı % 90 çiftçilik olduğuna göre her nevi sıhhi faaliyet teranesi şehirlere ve idari merkezlere inhisar ettikçe ve nümayişten ibaret kaldıkça köycülük ve köy kalkınması davamız hesabına hazin bir tezkir teşkil edecektir.

Bütçe yetersizliği ve para müsaitsizliği bahaneleriyle koruyucu hekimlik lâfzımurat olmaktan ileri gidemeyişi bizi mümin nüfus davasının gedikli kurbanı olarak tutacaktır.

Bu şartlar altında nüfus kesafetini yeter derecede temin edememek zaruretinde daha bir çok müddet kalınacaktır. Nüfus hareketlerinde bu güne kadar dışarıdan Türk kanından göçmenlerin gelmesi ile bir artış vehmi uyandırabiliyorsa da buna aldanmamalıdır. Gizli ve gayri meşru nüfusun, hayali tehlike geçer geçmez meydana çıkması da bizi sahte iyimserliklere sevk etmemelidir.

Hiçbir gizlemeye mahal bırakmaksızın devamı imkân olmuş bir nüfus sayım olsaydı o zaman büyük artmalar gibi görünen aldatıcı hadiselerle avunmak ve oyalanmaktan da korunmuş olurduk. İşte o zaman sorumlu makamları, ne kendilerini ve nede efkârı umumiyeği gaflete mahkûm eden ihtimallere tabi bulunmazlar ve acı hakikatlerle karşılaşmayı belki itiyat ederlerdi.

Nüfusun dağınıklığı ve azlığı mesafe uzunluğu, üstelik yol yetersizliği, şüphesiz çok yurtsever, feragatli çalışan memurlara ihtiyaç hasıl etmektedir. Fakat hükümetin de bu feragati kötüye kullanmaması şarttır.

Ödevlerin başarıp tamamlanmasını kolaylaştıracak, hızlandıracak teknik vasıtalar sağlamak mecburiyeti ile bütçe mülâhazaları tebarüz ettiği takdirde, tasarruf bakımından kazandıklarımızı memleket sıhhati ile tediye etmiş olacağımızı hiç unutmamalıyız.

Memurun zamanını, mesai vaktini israf ve heder etmemek için hareket, sürat imkânını bahşeden basit ve daha mükemmel motorlu vesaitten müstefit kılmanın çarelerini aramalıyız.

Bir iş hekiminin hastalarını ziyaretinde en süratli motorlu vasıtalarla istifade etmiş olması, beklemeyi ve gecikmeyi zaruri kılan daha ağır ve daha nadir vasıtalarla mesela taksi otomobil yerine belediye otobüsüne binmemiş bulunması murakabe heyetlerinin titizliklerini tahrik etmemelidir. Biz bu çeşitli idari meselelerde de zihniyet inkılabına muhtacız. Ötekiler gibi sağlık istatistiklerimiz de tereddütsüz itimat edilmeye layık olmaktan çok uzaktır.

İstatistiklerde tekrar görülmeler hanei mahsusasına kaydedilmelidir. Bu suretle kabarık ve nüfusumuzdan fazla insan tedavi etmiş ve insan muayene eylemiş olmanın dalâletiyle karşı karşıya bulunmak zarureti vardır ki, en müsamahalı tabiri ile gülünçtür. Türkiye’de endemik surette hemen her yerde her nevi bulaşık hastalık vardır. Binaenaleyh haber alma imkanlarımızla elde edebildiğiniz rakamlara dayanılarak yurtta şu kadar sayıda şu kadar çeşit hastalık olduğunu rakamla ifade etmek koyu bir gaflettir. Bununla beraber sıhhi istatistikler yeter derecede yapılmış da değildir.

Bir etüt yapmak için bu nevi istatistiklere ne güvenilebilir ve nede bütün mahzurlarına rağmen bu istatistikleri kolayca tedarik etmek mümkündür. Aynı zamanda bu istatistikler memleketin tümüne de ait olmamak da, mahdud sahalara, teşmil edilmiş olması dolayısıyla umumi hükümler bunlara dayanılarak verileceğine göre indilikden kurtulamamaktadır.

Muhakkak olan cihet, ölüm nispetinin bizi rahat uyutmayacak derecede çok olmasıdır. Çocuk ölümünü tam olarak tespit edemiyoruz. Ve daha fazlalık ihtimali önünde ürperiyoruz. Türk kadim müsait şartlara kavuşunca ve kısırlaştırma amillerinden korununca çok doğuran bir anne olarak son ve tek tesellimizdir.

Çocuk ölümünün 1- 1,5 yaşına kadar olanı bilhassa mühimdir. Türkiye’de bir buçuk yaşından evvel çocuklar sütten kesilmezler. Ölümler gıdai suihazımlara dayandığından bu devredeki çocuk ölümü onun için çok mühimdir. Çocuk ölümünde ayrıca sıtmanın da rolü vardır. Ölümün bizdeki sebepleri koruyucu hekimlik tatbikatının laftan ibaret olu şu dolayısıyla tatbiki, hususiyetlere henüz malik olmaması, hıfzıssıhha kaidelerine riayetsizlik hastaların, bilhassa bulaşıcı hastalıkların tedavisi için yeter sayıda yatak bulunmayışı, koruma vasıtalarının yetersizliği, iyi beslenememe ve çetin hayat şartlarıdır. Halkın sembolik ifadesiyle bizde ekmek pahalıdır.

Türk bünyesi ne kuvvetli imiş ki, 100 yıllarca bu ihmal ve suiistimale granitlere bile müessir olmayacak bir mukavemetle göğüs germiş ve ayakta durabilmiştir. Bu toprak üzerinde bizden başka 20-25 kavim, aynı afetler yüzünden aynı tedbirsizlikler dolayısıyla göçüp gitmiştir. Hala sıtmalı pehlivanlar yetiştiriyoruz. Zeytin ekmekle kahvealtı yapabildiği için kendini bahtiyar sayan Çoban Mehmetlerimiz var.

Sıhhi temeller üzerine kurulmamış olan milli varlığımız iktisadi yönden daha yüksek bir hususiyet göstermiyorsa mazurdur. İktisadi yükselişin sonunda sıhhatimize bakmak sıhhi şeraitimizi düzenlemek ve düzeltmek istiyorsak bir hayali ham peşinde koştuğunuza artık inanmalıyız. O hayali hama bugüne kadar nasıl kavuşamadıysak yarın da kavuşmamıza imkân olmayacaktır.

İktisat meselesini sıhhat meselesinin temeline koyan kafa tersliği, insanı malzeme yerine koyan gayri ahlaki mahiyeti ile iki defa meşumdur. Ahlak ve insanlık duygusunda kör ve temelsiz olduğu kadar iş verimliliğini anlayış hususunda da sakat ve beceriksizdir. Çünkü yukarıda da söylediğimiz gibi iktisadi tekamülün temeli sıhhi yeterliksizdir.

Suların düzensizliği yüzünden bataklıkların üremesi ile kaybolan mümbit arazimiz, sıhhileştirilmedikçe, sıhhatin değerini bilen halk ile dolmadıkça, çalışan ellerin, hastaliksız insanların, refahlı, saadetli yurdu olamayacaktır.

Susuz, kıraç dağlardaki sıhhatli halkın üreme kabiliyetine medyun olduğumuz bünyeler bozuk bölgelere düşerek eridikçe boşlukların yeniden doldurulmasına ihtiyaç hâsıl olmakta fakat öte yandan insan kaynaklarımız kurumak tehlikesine maruz kalmaktadır.

İçme ve kullanma sularının mebzulen temini, lağım meselelerinin halli pisliklerin imhası ile mazarratların bertaraf edilmesi, hayvani ve insani dışkıların mazarratsız bir hale getirilerek yalnız toprak verimine yardım için kullanılması ve devamlı surette meskenler yanında bir bomba

saklar gibi durdurulamamasının men'i hususları, hıfzıssıhha, kanunlarına aykırı olan kontrolsüz ve muayenesiz gıda maddelerinin satışının önlenmesi, bataklıklar ve bataklıkların şehirlerimizi ve köylerimizi muhasara eden salgınlarına sed çekilmesi ve ara sıra muhasarayı yararak bizi iz'az etmelerine müsaade edilmemesi çocuk isallerine karşı kati devanın köylere ve köylülere varıncaya kadar alfabe öğretircesine nüfuz ettirilmesi, savaş teşkilatlarının yalnız nüfusu kesif olan yerlerde, faaliyeti kâfi görülmeyip Yarlığımızın ta kendisi olan ve maalesef dağılık bulunan iki evli köylerimize kadar teşmil edilmesi ve bununla da kalmayarak motorlu vasıtalar kullanılması temenni ettiğimiz ıslahatın merhalelerini teşkil edecektir.

Belediye, hükümet ve adli tabiplerin vazifelerini düzenlemek yani adli işler vesilesiyle hükümet ve belediye hekimlerinin koruyucu faaliyetlerini baltalatmamak gerekir. Şimdilik her vilayet merkezinde gıda kontrolüne memur kimya Ve laboratuvarları açmak besin maddelerini devamlı bir murakabe altında tutmak işi biran önce halledilmelidir.

Koruyucu hekimlik esastır. Ana vatan hekimliği koruyucu hekimliktir. Müdavi hekimlik ise ilaç fabrikaları ile el ele veren istismar sömürme hekimliği manasında bugün tefsir edilmektedir.

Şu kadar var ki, herhangi bir bulaşık hastalık afetine karşı savaşa girişmiş müdavi hakimlik koruyucu hekimliğin ehemmiyetli. Yardımcısı mertebesine yükselir. Koruyucu hekimliğimiz yolu ile önleyemediğimizden ötürü her hangi hastalık yakasında müdavi hekimlik yine aynı vasfı taşır. Tecrit ile müdavev aynı hususu izhar eder.

Ana hastalık olan sıtma, su düzensizliğinin bir neticesidir. Hele içme suyu yollarımızla, lağımlarımızın düzensizliği tifo, paratifo, dizanteri, barsak tufeylâtının istilâcı ve yıkıcı faaliyetini arttırmaktadır. Bilhassa nüfus çoğunluğumuzun yaşadığı köylerde içme suyu ve lağım karışmaları hala bir felaket kaynağı olarak devam etmektedir. Bir milletin iktisadi varlığının sıhhi varlığı ile birlikte yürümesi kadar mantiki bir yol olmadığina ve en çok çıkar yolun da bu, bulunmasına göre bu ana merhalelerinin bertaraf edilmesi ile koruyucu hekimlik alanında haylice yol alınmış olacaktır. Şu halde; içme suları ile lağımların karışmalarını önlemek başı boş frensiz suları düzenlemek kadar zaruridir. Düzensiz suların istilasından kurtarılacak milyonlarca dekarlık, mümbit arazinin iktisadi faaliyetinize kaynak olacağını tasavvur etmek bile insanı en tatlı heyecanlarla doldurmaya kâfidir. Bu şartlar elde edildiği gün bir zamanlar Tahran'a giden başvekil ve hariciye vekilimizi karşılayanlar arasında kurban edecek serveti ye malı olmadığından dolayı oğlunu kurban etmeye kalkan iki metre boy ve bir metre enindeki Bayatlı babaya dağ iklimimizde de aynı hususiyetlerle yeti şenler ile ziraat bölgelerimizin etnigune ve sosyal mukadderatı birleşmiş olacaktır.

O zaman doğumlar çoğalacak ölümler azalacak hele çocuk yitikleri, hemen hemen duracaktır. Koruyucu tedbirlerin hakkiyle tatbiki sayesinde aşılarla bulaşık hastalıklar bertaraf edilmiş olacak, müdavi hekimliğin koruyucu parlak tedbirleri ile barsak kurtları artık bizi yenemeyecek. Negatör Amerikanus dediğimiz kancalı kurt bizi, barsağımızdan kan emmek suretiyle koleranın akıbetine benzeten afet, Trabzon sahilinden Boğaziçi'ne teşrif etmeyecek içme sularımızın bize bugünkü şartlar dâhilinde hediye ettiği tifo, paratifo, dizanteri ve diğer içme sularının düzensizliğinden ileri gelen hastalıklara vakıf bile olmayacağız. Vaktinde korunmuş aşılanmış gülbüz çelik gövdeler Türk vatanını aşılmaz kalelerle saracak verem belâsı böyle sıhhatli ve sıhhati korumuş bir bünyede yere serilmek zorunda kalacaktır. Hastalıksız bünyenin ruhen sağlandığı temin edilince Türk toprakları üzerinde yabancı ideolojilerin kökleşmesine miyasmalar yaratmasına imkân bırakmayan normal idealimiz hakim olacaktır. Okullarda koruyucu hekimlik yolunda her çeşit bulaşık olan ve bulaşık olmayan hastalıklardan nasıl insan kendini sakınmalıdır.

Hasta olmamak için neler yapmalıyız ve nelere dikkat etmeliyiz. Diye, sıtmalıya ders verircesine herkese medeni dünyada olduğu gibi sağlık kültürü kazandırmalıyız.

Sağlık işlerinin iyi ve yolunda çevrilip çevrilmediğini kontrol için çok doğru ve iyi bir teftiş kadrosu

kurmak ve bu kadroyu bakanlık tesislerinde azade tutmak lâmindir. Doktorlarla Biyologların koruyucu hekimlik kültürünü bu husustaki bilgileri fazla memleketlerde tekâmül ettirmek ve yüksek kalitede sıhhat 'amiri olarak yetişmiş memurlar, müfettişler kadrosunda yer alması zaruridir.

Sağlık Bakanlığı ile diğer bakanlıklar bilhassa Tarım, Bayındırlık, Ulaştırma Bakanlıkları sağlık işleri ile koruyucu hekimlik faaliyeti koordine edilmelidir.

(Yollar ve vasıtaların, sıhhati bakımından) yollar bir milletin kan damarları demektir. Endemik (1) ve ambolens (2) hastalıkların insan münasebetleri dolayısıyla epidermiye sebebiyet vereceğini anlamakta hiçbir zorluk yoktur. Nasıl ki, bugün şark çıbanı denilen Semerkant Çıbanı Orta Asya'dan Türk Ordularıyla birlikte ta Yemenlere kadar yayılmıştır.

Tarihsel askeri hareketlerin durgunluğa neticesinde beldelenmiştir. İnsan hareketlerinin çoğalmasıyla şimdi de İstanbul'da dahi görülmektedir. Adı Diyarbakır, Harput, Halep, Urfa, Yemen ve diğer mahallerim adlarıyla çıbanları olmuştur.

Kancalı Kurt - Negatör Americanus İstanbul Boğazına kadar gelmiştir. Verem her yeredir. Sıtmanın görülmediği yer kalmamıştır.

Tifo, Paratifo, Amibli dizanteri, lâğım. Ve sular meselesi köylerimize varıncaya kadar halledilmemiş kaldığı müddetçe her yerde istisna tanımaksızın hüküm sürecektir. Bit kendisini taşıyan ile birlikte uzun yollar dolaşmakta ve konuklanan yerleri kirletmektedir. Bitten bahsedilince lekeli humma ve diğer pire ve bit hastalıklarını hatırlamak zaruridir

Vücudun bir yerinde ufak bir sivilce var. Mahalli kalabileceği gibi beyaz, siyah, kırmızı, kan yollarıyla her tarafa mikroplar yayılarak septisemiye kadar varabiliyor.

Bununla beraber hastalık ve salgınların yayılmasına vasıta olan yol ve hareket amilinin müspet ve faydalı bir amil olması da muhakkaktır. Çünkü hekim ve koruyucu tedbirlerin muhtaç mıntıkalara süratle sevkini temin edecek vasıta yine yol ve harekettir. Ancak bu müspet neticenin husule gelebilmesi için yukarıda söylediğimiz gibi her vekâlet işlerinin sıhhi hususiyetlerini de etüt ettirmek üzere koordinasyon prensibine bağlanmalıdır. Bu hususlarda Sağlık Bakanlığı mihver rolü oynamalıdır.

Sıhhat işlerinde ihmallere meydan verilmemek şeklinde adli hususların tatbiki adalet mekanizmasının ideali olmalıdır. Hayat ve varlık işi olan sıhhat işlerinde kanunlar kesin tatbik edilmeli. İhmale uğramamalı, adalet terazisinin kafesi daima sıhhat ve hayat tarafına ağımalıdır. Demek istiyorum ki sıkı adli takibat her şeyin temelini teşkil etmelidir. Bu surette meselenin büyük bir kısmı halledilmiş olacaktır. Yoksa kanunlar ancak şekil olarak kabul edilip kusursuz tatbik edilmedikçe yani kanun maddeleri hatırlatıldığı zaman göz boyayıcı tedbirlerle iktifa edilip, daha doğrusu tedbir alınıyormuşçasına göz boyacılığı ile iktifa edilip eski vaziyette ısrar olundukça milli sağlık ve istikbalimizi tehdit eden tehlike azalmamış, bilakis artmağa ve ağırlaşmaya devam etmiş olacaktır.

Mamafih herkesi koyu bir suiniyetle itham etmek de reva olamayacağına göre kanunları açık surette tefsir eden maddeler ilave olunmak ve bunlar halka tebliğ edilmek gerektir. Bu sayede küçük memurların da işleri kolaylaşmış olur. Mesela çeltikçiye çekik kanunu, köylüye ıslahı enhar kanunu senetle verilmelidir ki, kanuni bilmezlikten doğma hata önlenebilsin.

Koruyucu hekimlik dersleri halk için ilk mektep de başlamak, fazla ameli kaçmamak şartıyla lise sonuna kadar mecburi olmalıdır. Tehlikesi ancak hastalısız nesillere sahip oluncaya, kadar devam edebilecek bula şık hastalıklara yani sıtma, frengi, trahom ve daha başka afetlere karşı savaş hiçbir zaman gevşememeli ve ihmale uğratılmamalıdır.

İhmalin cezasını harp, yer sarsıntısı, büyük mali ve iktisadi felaketler halinde milyonlarca nüfus ziyanına sebebiyet verecek bir hadise ile karşılaşma olacaktır. Yollardan yalnız kara yollarını değil, hava ve su yollarını dahi anlamalıyız.

Yol davası halledilirse ulaştırma imkanları da çoğalmış olacağından müdevi ve koruyucu hekim her tarafa koşabilecek, bilhassa koruyucu hekimliğin vazifesi kolaylaşmış olacaktır. Koruyucu hakim bu ulaştırma sūratını temin eden ve zaman mefhumunu ortadan kaldıran yollar ve motorlu vasıtalar sayesinde memleket vücudunun bir yerindeki hastalık ocaklarını çabucak söndürebilecektir. Endemie epidemiyeye veyahut pandemiye dönmeyecektir.

Bayındırlık teşkilatında çalışan mühendisler sıhhi korunma şartlarını kavradıktan sonradır ki, bu büyük kültür ve medeniyet savaşının ruhunu anlayacaklar ve kendilerinden modern faaliyeti ispat edeceklerdir.

Hele ziraatçılar hemen hemen bir hızıssıhvacı olmak zaruretindedirler. Modern ziraata girerken sıhhat meselesini ihmal etmeleri büyük hatadır.

Türkiye'mizin baş derdi sıtmadır. Dünyada da bu dertle canla başla çalışarak hakiki medeni hüviyeti meydana çıkarmak için milletler zaaf göstermeksizin uğraşmaktadırlar.

Bu müthiş belalı hastalığı dünya milletleri medeni hüviyetlerini izhar için bertaraf etmeğe çalışmaktadırlar.

Her vesile ile ve daima aynı davaya dönüyoruz. Ve daima aynı davaya döneceğiz. Türk milleti yaşamağa azmetmiştir. Onun hakkı büyük ve modern dünya medeniyetinde yüksek tarihi ile mütenasip olan şerefli mevki muhafaza etmektir. Bu şerefin ve şerefli mevkiin ve ondan daha çok milli hayatın amansız düşmanı olan sıhhi tehlikeleri mutlaka yenmeği bilecektir. Önlenmesi için medeni vasıtalar bulunmuş olan bu tehlikelere hala müsamaha edenler Türk milletinin ve insanlığın en büyük düşmanlarıdır. Yaldızlı kelimelerle, boş formüllerle avunmak için vaktimiz kalmamıştır.

Atanın sesi bugün her zamankinden daha kuvvetli olarak bizi her savaşın başı olan sıhhat savaşına çağırmaktadır.

Kooperatif Postası
Karinca,

Ocak 1949, Sayı: 145, S. 14.

Yazan: Dr. Şerif KORKUT
Burdur Milletvekili

Hiç şüphe yoktur ki hayat, yemek ve içmekle mümkündür. Fakat buna yalnız hayat denir. insanlar müdrik çağa girdikleri zaman toplu olarak yaşamak mecburiyetini hissetmişlerdir. Bir emri ilâhi olan bu topluluk, bir takım ihtiyaçlarda beraber getirmesi gayet tabii idi. işte bu cümleden olmak üzere, meydana gelen topluluğu dört kaide üzerine oturtmak mümkündür.

Yemek, içmek, giyinmek ve okumak gibi esaslardan birisinin bir an için yokluğunu kabul ettiğimiz takdirde, ne büyük bir boşluk, adeta bu dört sütun üzerine kurulan hayat binasının yıkıldığını

görürüz. O halde hayat binasının sağlam dört sütunundan diğerinden daha ehemmiyetsiz sayılamaz.

İşte hayat, cemiyet hayatıyla başlayan bu sütunun terzilik kısmında bizlerin haktan nasibi imiş. Şöyle akli selimi ele alarak bizim nasibimizi bir inceleyelim.

İlk topluluğun başı olan aşiret reislerinin hayvan derilerinden giydikleri elbiseleri elbette ki, zamanın terzisi dikerek ona türlü biçim ve şekiller vermek suretiyle diğer insanlar üzerinde tesir icra etmesine sebep olmuştur. Biraz orta çağlara doğru bakılırsa kral ve sultanlara sırmalı tüylü ve envai çeşit elbiseler dikerek onların azamet ve haşmetlerini ifade etmelerine yardım etmemişler midir?...

Bugünkü asrın ve medeniyetin temeli kıyafete dayanmaz mı? Fert olarak insanların türlü kusurlarını örtsek onlara sevimli kibar, zarif vasıflarını vermemişler midir? Cemiyet hayatının idaresi için erkek ve kadının yekdiğerini beğenmesi, sevmesi ve hatta âşık olmasını teminde kıyafetin büyük bir rolü yok mudur?

Müsaade buyurulursa ben cevap vereyim; evet, çünkü krala kral generale general, iyi giyinmesini bilene kibarlık ve zarafet veren terzidir. Zira kralı, generali, sivil, askeri, kaba ve kibarı ayırt etmeden çırılçıplak bir yere dolduracak olursak, elbette ki, berbat bir manzara, kimin ne olduğu belirsiz, azamet ve haşmetten eser yok, nezaket, zarafet ve kibarlık ölçülerinin ortadan kalktığı ve adeta içtimai nizamın altüst olduğunu görürüz.

İşte cemiyet hayatında bu derece büyük bir ehemmiyet ve kıymete sahip olan mesleğimiz, elbette ki, mensubuna saygı, hürmet ve mümkün olduğu kadar da refah temin etmesi tabiidir. Ancak Terzilik sanatının lâıyk olduğu şekilde ehemmiyetini anlayarak kendi mevkiinin derecesini ahlak ve fazilet mefhumlarına dayanarak öz emeğinin tam karşılığını temin edebilen her terzi adeta herkes tarafından sevilen ve her gittiği yerde medeni halkımız tarafından lâıyk olduğu mevkii verilen bir insan demektir.

Bu anlattığım hususiyetleri mesleğimizde yükselmiş olan arkadaşlarının bol bol tatmaktadırlar. Gönül ister ki, mesleğimizin bu güzel vasıflarından her meslektaş azami derecede istifade etsin. Zira geçici bir ömür için bu kadar külfeti benimseyerek yalnız terzilik yapmak suretiyle hayatını kazanmaya azmetmiş olmak, fedakârlıkların büyüğü, saygı gayretin son derecesidir. Şu halde hayatını küçük bir iğne ile kazanan insanın cemiyet hayatında oynadığı rol, işte o küçük iğnelerin birleşmesi ile husule gelen o muazzam sütunun ta kendisidir.

Ey meslektaş! Sakın kendini küçük görme. Zira iğnenle koskoca bir dünya medeniyetini ayakta tutmakta olduğunu unutma. Ve yine unutma ki, Ankara'daki Terziler Kooperatifi senin malın ve eserindir. Bugün emsali içinde örnek bir kooperatiftir ve örnek kalacaktır. Çünkü o medeni seviyen ve olgunluğunun tabi bir alâmetidir.

TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU

YÖNETİM KURULU

Başkan	: Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY
Başkan Yrd.	: Prof. Dr. Nurettin PARILTI
Muhasip Üye	: Prof. Dr. Mehmet ARSLAN
Üye	: Prof. Dr. Nevzat AYPEK
Üye	: Prof. Dr. Enver AYDOĞAN
Üye	: Prof. Dr. Turhan ÇETİN
Üye	: Prof. Dr. Haşim ÖZÜDOĞRU
Üye	: Prof. Dr. Mehmet BAŞ
Üye	: Prof. Dr. Cemalettin AKTEPE
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahman OKUR
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Kadir ÖZER

TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU

DENETİM KURULU

Prof. Dr. Muharrem ÇETİN
Prof. Dr. Emine ÖNER KAYA
Doç. Dr. Cemil ŞENEL

TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU

HAYSİYET DİVANI

Hüsnü POYRAZ
Prof. Dr. İhsan ERDOĞAN
Özdemir ÜNSAL

Yazarlarımıza Duyuru

1. Dergiye gönderilen yazıların elektronik ortamda teslim edilmesi
2. Yazılarda yer alacak resimlerin yazarlar tarafından metne yerleştirilş olarak teslim edilmesi
3. Yazıların 11 Punto ve Times New Roman karakteriyle yazılması
4. Tercüme yazılarda kaynak belirtilmesi
5. Araştırma ve bilimsel yazılar dışındaki yazıların en çok 5 (A4) sayfası olarak yazılması
6. Dergimize gönderilen yazıların başka bir dergiye gönderilmemiş ve yayınlanmamış olması gerekmektedir.

Yönetim Kurulu Herhangi Bir Maaş, Ücret ve Huzur Hakkı Almamaktadır.

Kooperatif Postası

KARINCA

MAYIS 2025 YIL: 91 SAYI: 1061 ISSN: 1300-1450

